

OSLOMET

Ashti Ghadani

**«For dem er det en jobb, for meg er dette livet»
-Omid, en av deltagerne**

Minoritetsforeldres opplevelser av foreldreveiledning og møtet med profesjonelle i barnevernet

**Masteroppgave i familiebehandling
OsloMet – storbyuniversitetet
Fakultet for samfunnsvitenskap**

Abstract

This thesis is based on a qualitative study consisting of semi-structured interviews with four parents, two mothers and two fathers. Their statements have been discussed through the following theories: recognition, power, communication and cultural sensitivity. The collected data from the interviews is transcribed using Interpretative Phenomenological Analysis (IPA).

The parents have backgrounds from Africa and Asia and they all have one or more children. All the parents have received either Circle of Security Parenting (COS-P) or taken part in a general parenting program arranged by one of the Child Protective Services in Oslo. This study focuses on how parents with minority backgrounds experience parenting programs and how they perceive the meeting with professionals.

The results are organized in a total of four main themes and eleven sub-themes. In the first theme, the results show that parents experience positive effects from parenting programs. This is due to the professionals' recognition-based communication and their culture-sensitive approaches. The parents stress the importance of genuine professionals. In theme two, the results show that the fear of child protective services reduces through attaining good experiences and that parents show more understanding towards the institution's practice afterwards. Through parenting programs, the participants have gained more knowledge about the children's behaviors, feelings and development. Good experiences can possibly lead to more trust towards the Child Protective Services.

Theme three illustrates that the parents demonstrated responsibility and committed to become better parents. Their open and honest attitude and their recognition for assistance seem to have contributed to the good outcome with the Child Protective Service. The parenting programs have helped parents improve their parenting practices and enabled them to cope better with challenging situations involving their children.

Theme four highlights the improvements suggested by the parents in relation to the practices in the agency. They have asked for professionals to invest more in familiarizing themselves with the parents regardless of ethnicity and culture, to make room for the parents' participation and influence, to customize the communication to the parents' level of understanding, to focus on the whole family and to inform minority groups about the role of The Child Protective Services as a place to seek help.

These results demonstrate that parents with minority backgrounds can experience that COS-P and general parenting guidance can have positive effects on the parenting practices. Furthermore, that these parents can have good experiences and achieve positive outcome cooperating with The Child Protective Services.

OsloMet – storbyuniversitetet , Fakultet for samfunnsvitenskap
Oslo 2018

Sammendrag

Denne oppgaven er en kvalitativ studie basert på semistrukturerte intervjuer med totalt fire minoritetsforeldre, to mødre og to fedre. Utsagnene er tolket i lys av teorier om følgende: anerkjennelse, makt, kommunikasjon og kultursensitivitet. Datamaterialet er behandlet og transkribert ved hjelp av fortolkende fenomenologisk analyse (IPA).

Foreldrene har bakgrunn fra land i Afrika eller Asia og alle har ett eller flere barn. Deltagerne har i kontakt med barnevernet i en bydel i Oslo enten mottatt Circle of Security Parenting (COS-P) eller deltatt i generell foreldreveiledning. Oppgavens tema er barnevern og minoritetsforeldre. Problemstillingen er: *hvordan kan minoritetsforeldre oppleve foreldreveiledning og møtet med profesjonelle i barnevernet?*

Resultatene er organisert med utgangspunkt i IPA og presentert i totalt fire hovedtemaer og elleve undertemaer. I tema en viser funnene at foreldrene gir uttrykk for en positiv opplevelse av foreldreveiledning. De knytter disse opplevelsene til veiledernes anerkjennende kommunikasjon og kultursensitive holdning og understreker viktigheten av gode veiledere. Funnene i tema to viser til at foreldrenes frykt for barneverntjenesten har blitt redusert og at foreldrene har fått økt forståelse for arbeidet deres etter kontakten med dem. Foreldrene uttrykker at de gjennom foreldreveiledning har tilegnet seg økt kunnskap om barns atferd, følelser, behov og utvikling. Foreldrenes gode opplevelser kan bidra til utvikling av tillit ovenfor barnevernet generelt. Funnene i tema tre viser at foreldrenes ansvarsfølelse, deres åpne og ærlige innstilling og deres erkjennelse av behovet for hjelp, har bidratt til de positive utfallene. Foreldrene uttrykker at foreldreveiledning har bedret deres foreldrepraksis og rusta dem til å bedre håndtere utfordringer med barna. I tema fire viser funnene til foreldrenes ønsker om at veiledere skal bli kjent med dem uavhengig av etnisitet og kultur, at veiledere i større grad skal gi rom for foreldrenes medvirkning, at de i større grad sjekker ut foreldrenes forståelse, at de tilpasser kommunikasjon etter hver enkelt foresatt, at barnevernet skal uttrykke et familiefokus og at de benytter skoler, barnehager og minoritetsmiljøer for å informere om seg selv som hjelpeorgan.

Resultatene viser til at minoritetsforeldre kan oppleve at COS-P og generell foreldreveiledning kan ha en positiv effekt på deres foreldrepraksis. Samt at foreldrenes møter med barnevernet kan ha gode utfall.

Forord

Å skrive om minoriteter ble viktig for meg tidlig i masterstudiet. Jeg er av den oppfatning at minoriteters stemmer har en viktig verdi for fagfeltet. Som liten var jeg fasinert av hvordan det er å være en minoritet i Norge. Jeg husker fremdeles de gangene min mor ble et levende eksempel på dette for meg. Jeg husker strevet og vanskelighetene hun gikk gjennom som mor i møtet med de offentlige systemene. Da forstod jeg ikke frustrasjonen hennes, men det gjør jeg i dag. Å være alenemor i et land som Norge er ingen lett oppgave, særlig uten god kjennskap til verken språket, systemet eller de kulturelle og sosiale normene, uten familie og venner, og med en bagasje full av traumer, sorg og savn. Min mor er en definisjon på en sterk kvinne som til tross for alt dette har klart å være en kjærlig mor. Det er på grunn av min mor at jeg får leve det trygge livet jeg lever i dag, og at jeg kan skrive denne masteroppgaven. Så takk kjære mor for at du har gitt meg denne muligheten og gaven, og for alle de gangene du har motivert meg til å stå på når det har fristet mest å gi opp.

Det er flere som har bidratt til at denne masteroppgaven har blitt til. Jeg vil takke deltagerne i studien som har vært grunnen til at denne oppgaven har vært mulig å produsere. Takk for at dere sa ja til å dele deres erfaringer og opplevelser, og at dere var så modige, åpne og samarbeidsvillige. Uten deres stemmer hadde ikke dette vært mulig.

Jeg vil også gi en stor takk til min veileder Ragnhild Dybdahl som har hatt troen på meg og oppgaven min, også i tider der jeg ikke har hatt troen selv. Takk til OFOT som har hjulpet meg med å rekruttere deltagere og takk til praksisveilederen min Signe Vagle, som har samlet ansatte på OFOT for å hjelpe til med rekrutteringen. Mine venner har også bidratt ved å komme med innspill til forbedringer, jeg setter stor pris på dere.

Oslo, 15.11.18

Ashti Ghadani

Innholdsfortegnelse

Abstract	2
Sammendrag	4
Forord	5
Innholdsfortegnelse	6
1. Innledning	8
Tema, motivasjon og problemstilling	8
Kunnskap om minoritetsgruppens opplevelse av barnevernet	9
2. Teori	10
Foreldreveiledning og tilknytning	10
Effekten av foreldreveiledning	11
Kultur, individualisme og kollektivism	12
Makt i hjelper-klient-relasjonen	14
Empowerment og brukermedvirkning	16
Fagetiske prinsipper og medvirkning som menneskerett	16
Anerkjennelse og tillit i arbeid med minoritetsforeldre	18
Profesjonelle og minoritetsforeldre som ansvarlige parter	19
Fenomenologi og hermeneutikk	20
3. Metode	21
Datainnsamling	21
Rekrutteringsprosessen	21
Deltagere	22
Intervju	22
Intervjuguide	24
Databehandling og analyse	24
Transkripsjon	24
Fortolkende fenomenologisk analyse (IPA)	25
IPA i praksis.....	25
Etikk	26
Godkjennelse av prosjekt	27
Informert samtykke og konfidensialitet	27
Validitet og reliabilitet	27
4. Resultater og drøfting	28
Tema 1: Deltagernes opplevelse av OFOT	29
Betydningen og opplevelsen av OFOT sitt arbeid	29
Betydningen av veiledere	32
Veilederens etniske bakgrunn	36
Tema 2: Deltagernes opplevelse av barneverntjenesten	39
Frykt.....	39
Tillit	43
Tema 3: Foreldreengasjement påvirker utfallet av foreldreveiledning	46
Ærlig og åpen innstilling og erkjennelse av behovet for hjelp	46
Foreldreveiledning gir bedre foreldrepraksis	49
Tema 4: Deltagernes forslag til å bedre samarbeid mellom minoritetsforeldre og barnevernet .	52
Kulturkompetente veiledere i barnevernet	52
Større medvirkning	53
Kommunikasjon	54

Informere om barnevern som et hjelpeorgan med et familiefokus	56
5. Generell diskusjon	58
Refleksjoner rundt kvalitetssikring	58
Styrker og svakheter	59
Forskerens betydning	60
6. Oppsummering og konklusjon	61
7. Referanseliste	63
8. Vedlegg.....	71
Vedlegg 1: Informasjonsskriv til foresatte.....	71
Vedlegg 2: Samtykkeerklæring	72
Vedlegg 3: Intervjuguide	73
Vedlegg 4: Godkjenning av NSD	74
Vedlegg 5: Bekreftelse på utsettelse av prosjektet	75

1. Innledning

Innvandrerens møte med barnevernet har vært et tema både i fagfeltet sosialt arbeid, minoritetsmiljøer og i den offentlige debatten (Norsk Innvandrersforum, 2013, s. 4; Paulsen, Thorshaug & Berg, 2014, s. 3). Forholdet mellom barnevernet og minoritetsgrupper er preget av både tillit- og fryktproblematikk. Dette påvirker minoritetsfamiliers mulighet til å få den hjelp og støtte de har behov for (Berg, Paulsen, Midjo, Haugen, Garvik & Tøssebro, 2017, s. 67 og 76; Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2017, s. 6; Fylkesnes, 2018, s. 48; Haugen, Paulsen & Caspersen, 2018, s. 4). Tillit- og fryktproblematikk og kritikken fra minoritetsmiljøer indikerer utfordringer for relasjonen mellom barnevernet og minoritetsforeldre. Denne masteroppgaven omhandler hvordan minoritetsforeldre opplever møtet med barnevernet. Tanken har vært at hvis vi vet mer om deres opplevelser av møtet med instansen, kan vi si noe om hvordan det problematiske og uheldige forholdet kan bedres.

Dette er en kvalitativ undersøkelse som er gjort i samarbeid med barnevernet i en bydel i Oslo, som består av barneverntjenesten og oppfølging og tilretteleggingstjenesten (OFOT). Begge disse forholder seg til barnevernloven, som skal verne barn mot skadelige forhold som kan påvirke utviklingen deres negativt (Barnevernloven, 1992, §1-1). OFOT jobber hovedsakelig etter bestillinger fra barnevernet, og tilbyr blant annet generell foreldreveiledning og andre kurstilbud som Circle of Security Parenting (COS-P). I grove trekk kan det sies at OFOT jobber mer familiefokusert, mens barnevernet jobber mer barnefokusert. Masteroppgaven er basert på intervjuer med foreldre som har benyttet seg av nevnte hjelpetiltak i denne bydelen. Fokuset rettes til deres opplevelser av foreldreveiledning og møtet med profesjonelle i barnevernet. Begrepet minoritet brukes bevisst om foreldrene for å vise til oppgavens perspektiv.

Tema, motivasjon og problemstilling

Temaet i denne masteroppgaven er minoritetsforeldre og barnevern. Min interesse for temaet dukket opp da undret meg over hvorfor så lite av pensum i familiebehandling, omhandlet flerkulturell kunnskap og arbeid med minoritetsfamilier. Jeg ble utplassert hos OFOT hvor jeg fikk mulighet til å jobbe tett med minoritetsfamilier. Jeg ville vite mer om hvordan innvandrereforeldre opplever møtet med barnevernet, og få innsyn i deres subjektive opplevelser og erfaringer rundt dette. I en arbeidskontekst var det ikke på sin plass å utforske dette, men masteroppgaven ga meg en god mulighet å lære mer. På bakgrunn av dette

utarbeidet jeg følgende problemstilling: *Hvordan kan minoritetsforeldre oppleve foreldreveiledning og møtet med profesjonelle i barnevernet?*

Min kurdiske bakgrunn og oppvekst i Norge har også preget mine tanker om dette temaet. Gjennom oppveksten har jeg hørt negative historier om barnevernet, særlig fra miljøer med bakgrunn fra Midtøsten. Det har vært med på å påvirke bildet jeg har dannet meg om barnevernet gjennom årene. Etter å ha vært i praksis i barnevernet, har jeg blitt mer kritisk til disse historiene. Jeg er nysgjerrig på hva de egentlig handler om og hvilken oppfatning minoritetsforeldre kan ha om barnevernet i dag. Spørsmål om veileders etnisitet har betydning for arbeid med minoritetsforeldre og hvorvidt foreldrenes tillit til barnevernet påvirker foreldes opplevelser, har preget mine antagelser.

Kunnskap om minoritetsgruppens opplevelse av barnevernet

Internasjonalt er det dokumentert at migrantfamilier har høyere risiko for at barnevernet griper inn og flytter barn ut av familien (Losoncz, 2016, s. 416). En av grunnene kan være økt forekomst av vold, noe som igjen kan være knyttet til kulturelle normer for bruk av fysisk avstraffelse, økonomiske vansker eller foreldres stress og usikkerhet (Skårdalsmo Bjørge & Jensen, 2015, s.148; Lewig, Arney & Salveron, 2010, s.330; Altschul & Lee, 2011, s. 271).

I norsk kontekst skriver Rugkåsa, Ylvisaker og Eide (2017, s. 79) at ansatte innenfor barnevernets kontekst anser arbeid med minoriteter som særlig krevende. Forskning om hvordan ansatte i barnevernet forstår minoritetsfamilier har blant annet lagt vekt på at konkrete forhold defineres som kulturelle. Dette brukes som årsaksforklaring og diskurser om hvordan foreldreoppgavene utføres (Rugkåsa, Eide & Ylvisaker, 2015, s. 103; Ylvisaker, Rugkåsa & Eide, 2015, s. 225). Det synes som personlighet og kultur blir tillagt mer vekt enn økonomi, kjønn og sosiale forhold (Rugkåsa et al., 2015, s. 104-105).

Minoritetsforeldre opplever også møtet med profesjonelle i barnevernet som utfordrende (Berg et al., 2017, s.1-2). Det har vært flere undersøkelser som har utforsket problematikken mellom minoritetsforeldre og barnevernet, og hvordan forholdene kan forbedres. Norsk Innvandrersforum (2013, s. 4) gjennomførte et prosjekt der de arrangerte fem dialogmøter med etniske minoriteter og barnevernstjenester i Oslo øst. Målet var å få tak i hva som ikke fungerer og å få frem forslag som kan bedre samarbeidet mellom minoriteter og barnevernet. Følgende punkter kom fram som mulige forbedringer: flere kultursensitive ansatte, både minoritetsforeldre og profesjonelle har et ansvar, bedring av kommunikasjon, tillitsbygging, samt økt samarbeid med minoritetsorganisasjoner og ressurspersoner i minoritetsmiljøer (Norsk Innvandrersforum, 2013, s. 15, 19 og 22).

I 2015 utførte Fylkesnes, Iversen, Bjørknes og Nygren (2015, s. 80) et forskningsprosjekt der ti foreldre med flyktningebakgrunn ble intervjuet om sine erfaringer fra kontakten med barnevernet. De fant at foreldrene hovedsakelig satt igjen med følgende opplevelse av barnevernet: at barnevernet tar barn fra foreldre, at ansatte ikke går i dialog med foreldre og at barnevernet diskriminerer. En av konklusjonene var at det er behov for mer forskning om frykten som minoritetsforeldre har for barnevernet (Fylkesnes et al., 2015, s. 80).

På oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har NTNU utarbeidet tredje og siste delrapport av prosjektet «Myter eller realiteter? Møter mellom innvandrere og barnevernet», som har pågått i tidsrommet 2014-2017 (Berg et al., 2017, s. 1). Rapporten omhandler innvandreres møter med barnevernet og formålet har vært å videreutvikle og forbedre barnevernets arbeid med minoritets- barn, foreldre og familier. Samtidig har også målet vært å innføre et minoritetsperspektiv i barnevernet i større grad (Berg et al., 2017, s. 1). Siden 2016 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017, s. 4 og 7) i samarbeid med deres oppvekst- og likestillingsavdeling startet med å utarbeide en handlingsplan for å bedre tillit mellom minoriteter og barnevernet, prosjektet skal pågå frem til 2021. Innsatsområdene fokuserer på barns individuelle og kulturelle behov, og på å støtte foreldre i foreldrerollen. Disse prosjektene viser at minoritetsrelatert problematikk er en utfordring som krever omfattende arbeid.

2. Teori

Foreldreveiledning og tilknytning

Familien som det viktigste sosiale fellesskapet i samfunnet skal bidra til tilhørighet, trygghet, utvikling av identitet og sosiale relasjoner og ivaretagelse av basisbehov som kjærlighet, omsorg, mat, beskyttelse og tilegnelse av kunnskap og ferdigheter (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 15; Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 25). Med utviklingen fra bondesamfunnet til individsamfunnet skjedde det endringer i de tradisjonelle kjønnsrollene som medførte at nye familiesammensetninger og familieproblemer ble til (Forbruker- og administrasjonsdepartementet, 1974, s. 124 og 128). Nye krav ble stilt til familien over store deler av verden, det vokste fram bekymring om at manglende barnekunnskap hos foreldre kan påvirke barn negativt og medføre at de ikke blir tilstrekkelig ivaretatt. Det oppstod et behov for mer støtte til foreldre (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 54; UNESCO, 1995, s. 16 og 22).

Internasjonalt har det lenge eksistert en mengde program og tiltak for å støtte og veilede foreldre, men det var først med FNs Familieår i 1994 at det kom en formell anerkjennelse av behovet for foreldrestøtte (UNESCO, 1995, s. 16). I Norge uttrykte staten også et slikt behov, og foreldreveiledning ble lansert med den hensikt å styrke barneoppdragelse og barns utvikling (Forbruker- og administrasjonsdepartementet, 1974, s. 144-145). Slik veiledning retter et fokus på foreldrenes ressurser, mestring og deres muligheter for utvikling (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s. 104).

Foreldreveiledning er preget av den antagelsen om at god tilknytning mellom foreldre og barn har en grunnleggende betydning for hvordan barn utvikler følelser og sosialfungering. Tilknytning er et individs søken etter nærhet, beskyttelse og trygghet hos et annet individ, og det er nødvendig for overlevelse (Bowlby, 1997, s. 195 og 223; Hart & Schwartz, 2009, s. 65). Foreldreveiledning har til hensikt å øke forståelse om: samspill og tilknytning hos foreldre i utfordrende situasjoner som negativt kan påvirke foreldrerollen, barneoppdragelse og barns utvikling. Slik veiledning kan forstås som en langsiktig samfunnsinvestering da det innebærer å styrke familien som helhet.

Effekten av foreldreveiledning

Det er gjort mange evalueringer og systematiske oversikter over ulike foreldrestøtteprogram og mange finner positiv effekt på ulike områder av barns helse og utvikling (Barlow, Smailagic, Bennett, Huband, Jones & Coren, 2011, s. 2; van Mourik, Crone, de Wolff & Reis, 2017, s. 95; Stolz, Sizemore, Shideler, LaGraff & Moran, 2017, s. 358).

I Norge har foreldreveiledning som Circle of Security (COS) og generell foreldreveiledning blitt vurdert og brukt. COS skal veilede foreldre i utviklingsstøttende omsorg ved å analysere og tolke barns atferd, følelser og behov i situasjoner som foreldre opplever utfordrende. Hensikten er å skape trygg tilknytning mellom barn og foreldre (Bråten & Sønsterudbråten, 2016, s.83 og 87). COS-P er et psykoedukativt program som bygger på COS, hensikten er å styrke relasjonen mellom foreldre og barn via økt kunnskap om barn og tilknytning. Trygghetssirkelen er en modell som brukes aktivt for å illustrere barns vekslende behov, tilknytning og utforskning (Neander & Mothander, 2017, s. 429). I en svensk studie (Neander & Mothander, 2015, s. 26-27 og 54-55) kommer det frem at COS-P har en stimulerende effekt da det bidrar til fordypet kunnskap og redusert stressnivå hos foreldre. De svenske resultatene kan tenkes å være sammenlignbare med Norge.

I generell foreldreveiledning jobbes det med foreldrenes bevisstgjøring og refleksjon rundt deres håndtering av en hendelse med barnet og andre handlingsalternativer. Rollespill

kan være en mulig intervensjon i slik veiledning. Den generelle veiledningen finner sted på bakgrunn av den profesjonelles arbeidspraksis og faglige kompetanse.

Kultur, individualisme og kollektivism

Begrepet kultur stammer fra det latinske ordet *colere* som betyr å dyrke. En mulig definisjon kan være at kultur er summen av blant annet erfaringer, kunnskap og verdier som mennesket tilegner seg i et samfunn og som vedkommende handler ut ifra. Mennesker er kulturelle vesener og overfører kultur gjennom generasjoner (Eriksen & Sørheim, 2006, s. 34-35, 37, 41). Vårt opphav påvirker hva vi lærer, likevel kan det eksistere kulturforskjeller innenfor samme gruppe og kontekst. Kultur kan anses som et kontaktmiddel som eksisterer mellom mennesker og som muliggjør kommunikasjon (Eriksen & Sørheim, 2006, s. 45 og 54).

I en barnevernskontekst kan møtet mellom ansatte og minoritetsforeldre betegnes som et kulturmøte for begge parter (Bø, 2010, s. 220). Det kan tenkes at partene ikke deler samme forståelse, verdier og syn i forhold til barneoppdragelse og foreldrepraksis, og trenger å bli kjent med hverandres kulturelle koder. For eksempel blir det viktig at den profesjonelle skiller mellom det som er annerledes og det som bryter med hva som kan aksepteres som forsvarlig foreldreatferd og oppdragelsesstil. Barnevernsarbeidere kan vurdere minoritetsforeldre i kontrast til «norsk» foreldreskap og glemme at den også har gode og mindre gode verdier (Ylvisaker et al. 2015, s. 230). Ifølge Bø kan møtet med minoriteter være problematisk da partene ikke kjenner til hverandres kulturelle koder, uttrykksmåter, emosjoner, manerer, og normer og regler for sosial atferd. Kommunikasjonsmåtene kan også være ulike. I noen tilfeller kan majoritetskulturens forventninger, normer og regler oppleves som et ”kulturelt overgrep” for minoriteter. Når partene ikke har kjennskap til disse kodene kan det bli utfordrende med kontaktetablering, forståelse og dialog (Bø, 2010, s. 218).

Det kan tenkes at ansatte i barnevernet i større grad er preget av en individualistisk kultur enn minoritetsforeldre som kan være preget av en kollektivistisk kultur i forhold til barn og barneoppdragelse (Skytte, 2001, s. 50). I den individualistiske kulturen anses barn som autonome individer i kjernefamilien som skal selvstendigjøres. De voksne setter rammene rundt barnet under oppdragelsen og lærer barnet indre kontroll. I kontekster som er mer preget av en kollektivistisk tankemåte er gjensidig avhengighet mellom barn og foreldre mer fremtredende. Barneoppdragelsen er ofte preget av få rammer, men disse øker med barnets utvikling. Barnet skal følge plikter, tilpasse seg storfamilien, og ikke svekke dens ære

(Jørgensen & van der Weele, 2009, s. 61; Skytte, 2001, s.48-50). Dette kan presentere et forenklet bilde av minoritetsforeldres syn på barneoppdragelse, for det er ikke alle som er preget av det ene eller det andre. Det kan tenkes at mange er preget av elementer fra begge perspektivene og det kan være nyttig for profesjonelle å kunne reflektere over dette.

I kulturmøter må profesjonelle være bevisst på at den faglige kunnskapen de besitter er påvirket av ideologier og normative holdninger, og at dette preger vurderinger og analyseringer i saker med minoritetsforeldre (Bø, 2010, s. 228-229). Stereotypier er fordommer som illustrerer et forenklet bilde basert på en kategorisering av individer (Eriksen og Sørheim, 2006 s. 56). I noen tilfeller kan den felles forståelse og oppfatningen om hvilket syn yrkesutøvere skal ha i arbeid med visse grupper være så internalisert, at man kan bli blind for andre måter å forstå på (Quershi, 2009, s. 211). Det er mulig at en slik praksis kan virke begrensende i det profesjonelle arbeidet. I følge Aamodt (2014, s. 100) er derfor skjønn og refleksjon viktig i det profesjonelle arbeidet for å kunne foreta ansvarlige avgjørelser og handlinger som kan forsvares. I tillegg bør profesjonelle, ifølge Quershi (2009, s. 208) og Rugkåsa et al. (2017, s. 12), som en del av en kultursensitiv holdning ha et reflektert og kritisk kulturfokus på seg selv. Via dette kan profesjonelle få innsikt i sine forståelsesrammer og bli bevisst egne verdier, normer og kulturelle koder.

Kultursensitivitet og kulturel relativisme

Magelssen (2008, s. 15 og 20) er opptatt av at kultursensitivitet og kulturel relativisme anvendes i arbeid med minoriteter. Hun forklarer kultursensitivitet som en holdning i møte med mennesker, der fokuset ikke er på forskjellene, men derimot på likhetene (Magelssen, 2008, s.15-18). I samfunnet kategoriseres ulike individer på for eksempel et sosialt, kulturelt og språklig nivå. Gjennom dette formes vår atferd, oppfatning og moralske vurderinger (Kaya, 2010, s. 27). Kategorier som «oss» og «de andre» fremhever forskjeller mellom mennesker og grupper, men det eksisterer like fullt likheter mellom mennesker. For stort fokus på ulikheter kan føre til at likhetene blir satt i skyggen. Ved at profesjonelle har en kultursensitiv holdning kan likhetene mellom dem og minoritetsforeldres fremheves, og de kan føres nærmere hverandre via en større forståelse for hverandre. Selv om det i en slik holdning er et krav om en gjensidig deltagelse der alle parter åpner seg og søker etter likhetene i forskjellene, er det den profesjonelles ansvar å tilrettelegge for rammer som muliggjør dette. For å få med minoritetsforeldre kan de profesjonelle informere eksplisitt om hvordan de arbeider, hvilke rammer som påvirker deres arbeid, hvilken hjelp de kan tilby og hvilke forventninger de har til foreldre (Magelssen, 2008, s.18). Dette kan være særlig viktig i arbeid med minoriteter som

muligens ikke har så mye kjennskap til hvordan systemet fungerer og hvordan institusjoner som barnevernet arbeider. Noen mener barnevernet bør bli mer kultursensitive ovenfor oppdragelsesformene til minoritetsforeldrene og forsøke å forstå disse ut ifra foreldrenes perspektiv (Norsk Innvandrforum, 2013, s. 21).

Ifølge Magelssen (2008, s. 20-21) bør profesjonelle arbeide ut ifra et kulturrelativistisk perspektiv. Det innebærer å forstå minoritetsforeldres premisser, ut ifra deres forståelse og forutsetninger, uten at profesjonelle blir provosert eller truet hvis de er uenig med foreldrene. Her stilles det krav til at den profesjonelle tenker utenfor egen virkelighet og heller fokuserer på å fostre en symmetrisk relasjon der man snakker *med* hverandre og ikke *til* hverandre. Ved å nevne dette menes det ikke at profesjonelle skal forsvare foreldrepraksiser, det handler om å forstå og ikke å forsvare dem.

Det hevdes at dersom en ikke praktiserer en kultursensitiv holdning og har et kulturrelativt perspektiv, kan en stå i fare for å praktisere etnosentrisme. Etnosentrisme betyr å kun forstå andre ut ifra ens egen kultur, andre kulturer blir ikke sett for det de er, men kun for det de er i forhold til ens egen kultur (Eriksen & Sørheim, 2006, s. 47). En annen fare kan være kulturalisering som er en prosess der en generalisert kulturforståelse preger fortolkning, forklaring og behandling. Kulturalisering gir derfor et uklart og forenklet bilde av hvordan problemer oppstår, dermed utelukkes andre årsaker som har forårsaket og bidratt til problemet (Rugkåsa et al., 2017, s. 106). Minoritetsforeldrenes egne erfaringer med det norske samfunnet og hvordan deres foreldrerolle er preget av sosioøkonomiske faktorer som inntekt, bomiljø og klasse kan også bidra til utfordringer i møte med profesjonelle (Berg et al., 2017, s. 19 og 23). Kulturelle faktorer kan være nyttige i forklaringen av problemer, men ved å kun se på en slik forklaring vil profesjonelle stå i fare for at kultur blir en overgeneralisering (Bredal, 2009, s. 43-45). Selv om kultur kan være med på å forklare problemer, kan ikke kultur alene brukes som en årsaksforklaring når man søker en helhetlig forståelse.

Makt i hjelper-klient-relasjonen

Magelssen (2008, s. 65) forklarer at ”makt er komplekse og strategiske sosiale relasjoner som alle deltar i, og som skaper ulike grader av avhengighet og uavhengighet mellom mennesker”. Graden av makt et individ har varierer i relasjoner og skaper asymmetriske forhold. I relasjonen mellom barnevern og minoritetsforeldre representerer normmakt rettigheter og plikter, modellmakt representerer fagkunnskap og yrkesstatus, mens kommunikasjonsmakt representerer informasjon, språk og språkbeherskelse. Disse utgjør tilsammen en symbolmakt som kan prege relasjonen mellom barnevernet og minoritetsforeldre (Magelssen, 2008, s. 69-

70). Motsetningen til makt er avmakt, Jareg (2006, s. 78) hevder at avmakt oppstår i situasjoner der mennesker ikke får mulighet til å påvirke og ta kontroll over viktige aspekter av eget liv. I artikkelen til Haugen, Paulsen og Caspersen (2018, s. 11) fremkommer det at minoritetsforeldre opplever at det å ta imot hjelp fra barnevernet kan være tabubelagt, og ut ifra det kan det tenkes at kontakten med barnevernet kan gi foreldre en følelse av avmakt.

Majoritet og minoritet er kategoriseringer som representerer flertall og mindretall i storsamfunnet (Eriksen & Sørheim, 2006, s.77). Som ansatt i barnevernet representerer man majoritetskulturens standard og normative holdninger om barneoppdragelse og foreldrepraksis. Sammen med fagkunnskap og yrkesstatus gjør dette at barnevernansatte sitter med mer makt enn minoritetsforeldre og utøver denne makten i relasjonen med dem. (Rugkåsa et al., 2017, s. 27-29).

Det kan tenkes at minoritetsforeldre kan føle seg avmektige hvis de ikke behersker de kulturelle uttrykksmåtene og ferdighetene som hører til majoritetsgruppen. Deres normer, verdier og holdninger i forhold til barneoppdragelse og foreldrestil kan stride med hva barnevernet forlanger. Barnevernets krav og forventninger til hvordan minoritetsforeldre skal oppdra barn og utføre foreldrerollen, kan forstås som en maktutøvelse som medfører et asymmetrisk forhold (Aamodt, 2014, s. 59). Tiltak som iverksettes i arbeid med minoritetsforeldre er utarbeidet på bakgrunn av majoritetsstandarden og kan by på utfordringer for minoritetsforeldre som kommer i kontakt med tiltakene (Berg et al., 2017, s. 88).

I tillegg til det asymmetriske forholdet, hevder Aamodt (2014, s. 59) at det også eksisterer en symmetrisk relasjon der barnevernansatte og minoritetsforeldre blir likeverdige subjekter med felles forståelse. En symmetrisk relasjon er ideelt, men det er også nødvendig med en veksling mellom asymmetri og symmetri for at posisjonene som hjelper og hjelpesøkende skal opprettholdes, og for utvikling av selvrefleksjon. Det blir viktig å holde på ulikhetene i rollene, samt å vise ovenfor hverandre at begge parter er likeverdige mennesker uavhengig av posisjonene sine (Aamodt, 2014, s. 60). Makt- og likeverdighetsfølelse hos minoritetsforeldre bør utvikles ved at de får mer innvirkning i hjelperelasjonen. Barnevernansatte bør derfor ikke la sin yrkesutøvelse og fagkunnskap dominere, da dette kan medføre til at minoritetsforeldre ikke gis nok rom for medvirkning. Som aktivt handlende individer kan minoritetsforeldres historie, kompetanse og problemdefinering gi dem en følelse av medvirkning og verdighet. På en slik måte kan profesjonelles og foreldres kompetanse komplementere og utfylle hverandre (Quershi, 2009, s. 211-212).

Empowerment og brukermedvirkning

En positiv selvfølelse, selvrespekt og mestringsfølelse er viktig for alle. Gjennom empowerment eller myndiggjøring, kan minoritetsforeldre få følelsen av å ha makt og kontroll over eget liv. Empowerment handler i praksis om at barnevernansatte jobber ut ifra et problemløsende perspektiv der det fokuseres på å tydeliggjøre klientenes ressurser og mestringskapasitet. Samt på å øke makten til klientene så de kan forebygge eller endre faktorer som forårsaker problemet deres (Slettebø, 2002, s. 60). Denne påstanden har blitt kritisert av blant andre Aamodt (2014, s. 120-121), som hevder at empowerment mangler gjensidighet fordi makten fremdeles ligger hos barnevernsarbeideren, og at klienten gjøres til offer for barnevernsarbeiderens myndiggjøring. Dermed kan klientens følelse av avmakt og hjelpeløshet forsterkes. Ifølge Slettebø (2002, s. 61) har ikke empowerment til hensikt å endre på maktforholdet mellom partene, men å veilede til at hjelpearbeidet blir mer likeverdig. Empowerment kan være til nytte for klienter, og det kan føre til et bedre samarbeid mellom dem og barnevernsarbeidere (Fauske og Quershi, 2010, s. 273).

Empowerment bygger på brukermedvirkning som innebærer at klienter har rett til å være aktører i eget liv ved å delta i og påvirke sin sak med barnevernet og ved å delta i utformingen av tjenestene (Slettebø, 2002, s. 61; Slettebø & Seim, 2007, s. 21-22). Ettersom foreldre anses som brukere av barneverntjenesten gjelder medvirkningsaspektet også dem. Brukermedvirkning anses som et verktøy for å skape samarbeid og partnerskap mellom hjelper og hjelpe søker. Det skal muliggjøre sistnevntes påvirkningskraft i de ulike fasene av samhandlingen med profesjonelle. Medvirkning innebærer at brukere har rett til å bli informert og hørt, rett til forhandling av tiltak, samt rett til å uttrykke mening. Uten at brukere har en faktisk innflytelse i sin sak kan ikke brukermedvirkning eksistere i praksis (Slettebø & Seim, 2007, s. 32 og 45).

Fagetiske prinsipper og medvirkning som menneskerett

I barnevernloven (1992) §1-7 fremkommer det at barnevernet er pliktet til å samarbeide med barn og deres foreldre. I §4-4 kommer det frem at barnevernet skal iverksette hjelpetiltak for å bidra til en positiv endring for barnet og resten av familien, disse tiltakene kan blant annet være råd og veiledning. Foreldrenes medvirkning omtales ikke i lovverket, men når barnevernet plikter å samarbeide med foreldre innebærer dette at foreldre skal ha en innflytelse og rett til medvirkning i denne relasjonen. Foreldre tilbys foreldreveiledning for å kunne bli bedre omsorgsgivere for barnet, bør gis rett til medvirkning for at de sammen med profesjonelle kan nå målet om at barnet skal ha det bra. For det er ifølge menneskerettsloven,

art. 8, nr 1, slik at ”enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse” (Menneskerettsloven, 1999). Medvirkning er slik en menneskerett, som muliggjør at foreldre kan være aktive aktører i prosjektet om å verne sitt familieliv og skape forhold som er til barnets beste.

Uten medvirkning kan det være vanskelig å oppleve eierskap til egen sak og å drive endringsarbeid. Som barnevernansatte bør man bidra til å integrere menneskerettigheter i yrkespraksisen, og ha i mente at yrkesetisk grunnlag faktisk bygger på grunnleggende menneskerettigheter. Respekt for menneskeverdet er en av de yrkesetiske retningslinjene for sosialarbeidere, og en del av dette innebærer å sikre brukere mest mulig medvirkning og kontroll over eget liv (Stang og Sveaass, 2016, s. 23 og 26). Samtidig som tilrettelegging av medvirkning kan anses som en menneskerett, kan det også i lys av de yrkesetiske retningslinjer for sosialarbeidere forstås som profesjonelles plikt (Fellesorganisasjonen, 2015, s. 6).

Kommunikasjon

Det latinske ordet for kommunikasjon er *communicare* og betyr å gjøre noe felles. Hvordan vi kommuniserer avhenger av våre roller og oss som individer (Eide & Eide, 2004, s. 17-18).

I arbeid med minoritetsforeldre blir gode kommunikasjonsferdigheter viktig, særlig da språklige utfordringer kan være store (Berg et al., 2017, s. 76). Eide og Eide (2004, s. 23) fremhever følgende ferdigheter som særlig viktige: aktiv lytting av det den andre formidler, observere og fortolke den andres verbale og nonverbale signaler, skape likeverdige relasjoner, møte den andres ønsker og behov på en god måte, stimulere ressurser og muligheter, god strukturering av samtaler og samhandlingssituasjoner, formidle informasjon på en forståelig måte til den andre, skape alternative perspektiver og handlingsvalg, samarbeide om gode løsninger, samt forholde seg åpent til utførende følelser og spørsmål relatert til det eksistensielle. De fremhever aktiv lytting som den viktigste ferdigheten, fordi klienter kan oppleve å bli sett, hørt, forstått og tatt seriøst. Aktiv lytting kan bidra til mer åpenhet og større deltagelse i samtaler (Eide & Eide, 2004, s. 59-60). I tillegg til slike ferdigheter er faktorer som støtte, tillit, aksept, varme, empati, respekt, forståelse og omsorg også viktig for kommunikasjonen (Aamodt, 2014, s. 68-78). Disse ferdighetene overlapper hverandre og de sier noe om hva det innebærer å være en god hjelper.

Ifølge Quershi (2009, s. 214) er det viktig at profesjonelle er bevisste på sine kommunikasjonsferdigheter, da dette har en avgjørende betydning for bygging av trygghet og tillit i relasjon med minoritetsforeldre. Å være en god veileder innebærer også å ivareta det

overnevnte og å være bevisst på ansvaret om å tilpasse og veilede etter klientenes behov. Vedkommende bør ha en oppfatning om at utfall av hjelpetiltak skal være til det beste for klienten. En god veileder møter også klientene med medmenneskelighet (Aamodt, 2014, s. 59-60).

Anerkjennelse og tillit i arbeid med minoritetsforeldre

Axel Honneth (2003, s. 14-17) hevder at anerkjennelse skjer gjennom tre sfærer: kjærlighet, rettighet og solidaritet. Ifølge han får individet selvtillit, omsorg, varme og emosjonell støtte gjennom kjærligheten som stammer fra familie- og venneskapsfæren. Det er gjennom anerkjennelse i denne sfæren at individet kan møte samfunnet på en positiv måte.

Rettighetene muliggjør autonomi, selvrespekt og en likeverdighetsfølelse som borger av et samfunn. Det er som borger man får vist deltagelse, engasjement, prestasjoner og ferdigheter og gjennom det kan bli anerkjent for sitt bidrag og motta respekt. Individet får da en følelse av å være verdifull og som en del av det sosiale fellesskapet. Ifølge Honneth har mennesket et behov for anerkjennelse på disse tre områdene. Anerkjennelse har betydning for identiteten og integriteten til et individ (Honneth, 2003, s. 92 og 94). Individets selvtillit, selvrealisering, selvaktelse og verdsettelse for seg selv avhenger av vedkommende sin erfaring med de tre ulike sfærene (Honneth, 2006, s. 223). Disse kan trues dersom det er fravær av anerkjennelse, og medføre krenkelser som overgrep, diskriminering, stigmatisering og ydmykelse (Honneth, 2003, s. 18). Dette kan igjen føre til andre negative følelser som skam og sinne (Honneth, 2006, s. 180-183). Slik jeg forstår Honneth er det gjennom anerkjennelse i de tre sfærene at individet forstår seg selv på en positiv måte, og motsatt ved fravær av anerkjennelse.

Aamodt (2014, s. 206-208) betrakter anerkjennelse som grunnleggende i sosialt arbeid. En forutsetning for anerkjennelse er at man er ekte ovenfor hverandre, dersom man ikke anerkjenner motparten vil heller ikke den andres anerkjennelse oppleves som nettopp det. Anerkjennelse innebærer også å akseptere at den andres perspektiver gyldige for dem, men vi trenger ikke være enig i disse. Istedenfor å legge ordene i munnen på klienter, bør profesjonelle ha en spørrende holdning som gir klientene rom for å vurdere og bedømme seg selv. En studie av Berg et al., (2017, s. 76) fant at minoritetsforeldre har positive opplevelser av barnevernet når anerkjennelse er tilstede, og motsatt når anerkjennelse er fraværende. Dette sier noe om hvor viktig det er at profesjonelle praktiserer anerkjennelse i arbeid med minoritetsforeldre. Dette er med på å hjelpe foreldrene til å sakte, men sikkert legge bort masken eller beskyttelsesmuren som skjuler følelser og vanskeligheter vedkommende trenger hjelp med.

Tillit kan forstås som et sosiologisk fenomen som består av kognitive, emosjonelle og atferdsmessige dimensjoner som er gjensidig forsterkende og påvirkende (Lewis & Weigert, 1985, s. 969-972). Det er gjennom disse dimensjonene et individ vurderer om andre vil en vel og er til å stole på. Det er mulig at en god veileder er en som viser klienter at hjelper rollen er tillitsverdig, en som skaper trygghet og bygger samarbeid gjennom forståelig og tilpasset kommunikasjon. Tillit innebærer at den profesjonelle har tillit til den hjelpesøkende sin evne til å gjøre endring og at den profesjonelle viser at den hjelpesøkende er verdt å ha tillit til (Aamodt, 2014, s.77-78). I følge Berg et al. (2017, s.75-76) er tillitsbygging grunnleggende for relasjonen mellom minoritetsforeldre og profesjonelle, særlig da relasjonen er preget av mistillit og frykt. Tillitsbygging er tidskrevende, men på veien dit kan profesjonelles anerkjennende arbeid og godt samarbeid med foreldrene være til stor hjelp. Tillit kan skapes med kontinuitet over tid og vil prege relasjonen mellom foreldre og profesjonelle og utfallet av arbeidet (Berg et al., 2017, s.76). Når tillit er fraværende og frykt tar over kan det tenkes at dette kan fungere som en barriere i arbeidet med minoritetsforeldre. Manglende tillit kan komme av mangel på kunnskap. Slettebø (2007, s. 92-93) hevder at foreldre mangler kunnskap om barnevernet og dette blir et problem da det innebærer at de ikke vet hvilken hjelp de kan få gjennom instansen. Han hevder at minoritetsforeldre særlig derfor bør informeres i større grad, slik at de kan få greie på organiseringen av barnevernet, klagerett, innsynsrett, tidsfrister og beslutningsprosesser. Ifølge han bidrar mangelen på kunnskap til at foreldre tar avstand fra barnevernet grunnet frykt, noe som medfører at de går glipp av de andre måtene barnevernet kunne ha hjulpet de på.

Profesjonelle og minoritetsforeldre som ansvarlige parter

I en rapport av Norsk innvandrersforum (2013, s. 15) hevder Leoul Mekonen at både minoritetsforeldre og profesjonelle i barnevernet har et ansvar for problemene som eksisterer i relasjonen mellom dem og for å redusere disse. I samme rapport kommer det frem at barnevernet på en bedre måte må formidle informasjon om hvem barnevernet er, om normer for oppdragelse i Norge og om lovverket de jobber etter. Dette bør formidles på flere språk og via flere aktuelle arenaer. Det fremkommer også et behov for at barnevernet må drive med omdømmebygging og synliggjøring av eget arbeid som viser gode utfall (Norsk Innvandrersforum, 2013, s. 18, 21 og 24). For at barnevernet skal få til dette kan det tenkes at de er avhengig av et godt samarbeid med minoritetsforeldre. I et forskningsprosjekt Slettebø (2007, s. 108) var delaktig i, fant han ut at minoritetsforeldre hevder at de selv har et ansvar

om å samarbeide med profesjonelle. De mente at hverken foreldre eller profesjonelle alene har skyld i hvordan et samarbeid utvikler seg mellom dem.

Ifølge Johnsen og Torsteinsson (2012, s. 16) henger skyld og ansvar sammen og alle mennesker er ansvarlige for sine handlinger uavhengig om man er profesjonell, mor eller far. Ved at foreldre erkjenner et ansvar for bedring av sin situasjon, kan de komme på banen som aktører og bli i stand til å gjøre endringsarbeid (Eide & Eide, 2004, s. 134). For at minoritetsforeldre skal kunne ta ansvar kan de ha behov for støtte fra profesjonelle til å gjenskape og styrke autoritet, selvstendighet og selvtillit knyttet til foreldrerollen (Skytte, 2001, s.132).

Fenomenologi og hermeneutikk

Det redegjøres her kort for fenomenologi og hermeneutikk, da disse er grunnleggende for å forstå den fortolkende fenomenologiske analysen som omtales i metodekapitlet.

Fenomenologi er en filosofi som ble til i det 20. århundre av Edmund Husserl (Giorgi & giorgi, 2003, s. 25). Begrepet fenomenologi består av de greske ordene *phainomenon*, som betyr *det som viser seg* og *logos* som betyr *lære* (Thomassen, 2006, s. 82). Fenomenologi er læren om fenomener som kommer til syne for oss via vår eksistens. Husserl var opptatt av livsverden, som kan forstås som en horisont som omfatter all menneskelig virksomhet. Det er i livsverdenen mennesker skaper mening med erfaringene sine. Livsverden er i stadig utvikling ettersom den tillegges nye erfaringer hele tiden (Rendtorff, 2014, s. 262).

Fenomenologien er opptatt av å utvinne informasjon om de levde og mest mulig autentiske opplevelsene og erfaringene. Det oppnås ved å sette egne oppfattelser, erfaringer, følelser, for forståelser, meninger og tidligere kunnskap, i parentes. Ved å jobbe ut fra et slikt førstegangsperspektiv vil man som forsker ha full oppmerksomhet rettet mot det som studeres og dette omtales som den fenomenologiske reduksjon (Svenaeus, 2005, s. 43-45). Et fenomen kan oppleves og erfares ulikt fra individ til individ, og ved at forskeren henvender seg til individet vil vedkommende få innsyn i de unike erfaringene. Husserl mente at mennesket ikke kommer unna sin bevissthet fordi den alltid er rettet mot en opplevd gjenstand, han kalte dette for bevissthetens intensjonalitet. Derfor hevdet han at det er umulig å skille mellom virkeligheten slik den er i seg selv og vår menneskelige erkjennelse av denne virkeligheten. Vi kan aldri erkjenne verden slik den er i seg selv uavhengig av oss. Det betyr at vi er en del av virkeligheten, og at vår bevissthet med på å farge hvordan vi erfarer verden (Rendtorff, 2014, s. 261-262).

Martin Heidegger var blant de som videreutviklet Husserl sin fenomenologiske teori (Rendtorff, 2014, s. 259). Det kan sies at han i denne videreføringen trakk inn fenomenologien til den hermeneutiske forståelsen. Generelt er hermeneutikken opptatt av at mennesket må kunne fortolke og forstå noe for at noe skal gi mening (Højberg, 2014, s. 289-291). Når mennesket forsøker å skape mening med det som krysser dens vei, skjer dette gjennom forståelseshorizonten, et spekter som individet møter verden med. Når mennesket har forstått seg på et fenomen skjer det en horisontsammensmelting der tolkerens forståelse og gjenstandens forståelse møtes. Ut ifra hermeneutikken består verden av deler og helheter, det betyr at noe forstås alltid i lys av noe annet. Den hermeneutiske sirkel illustrer hvordan forståelsesprosessen veksler mellom å forstå delene ut ifra helheten og helheten ut ifra delene. Forståelsen avsluttes fordi en ny forståelse oppstår gang på gang (Højberg, 2014, s. 292-294 og 300-304).

Husserl mente at det var mulig å få tilgang til autentiske og subjektive erfaringer ved å henvende seg til saken selv. Heidegger hevdet tvert imot at det ikke er mulig med subjektive erfaringer med mindre man er personen selv. Når man intervjuer en person om deres opplevelser og erfaringer, får man kun tilgang til en fortolket versjon av den autentiske opplevelsen. Denne fortolkningen skjer gjennom språket, mens selve opplevelsen og erfaringen erkjennes med kroppen (Rendtorff, 2014, s. 263-264). Språket kan derfor forstås som et transportmiddel mellom det erfarte og fortolkningen av det erfarte, som gir oss muligheten til å skape mening. En annen hermeneutisk filosof, Hans-Georg Gadamer, mente at mennesket er et fortolkende, språklig og historisk vesen, og at menneskets forståelse består av forforståelse og fordommer. Forforståelse, fordommer, historie og språk har innvirkning på menneskets fortolkning. Vår forforståelse og våre fordommer springer ut ifra arv, kultur og tradisjon. Fordommer trenger ikke nødvendigvis å være av negativ art og vi kan ikke være fordomsfrie fordi fordommer er det som ligger til grunn for menneskets forståelse og fortolkning av et fenomen (Højberg, 2014, 300-301).

3. Metode

Datainnsamling

Rekrutteringsprosessen

Jeg ønsket å rekruttere voksne foreldre med etnisitet fra Asia eller Afrika. Kravet var at foreldrene hadde hatt kontakt med barnevernet og mottatt foreldreveiledning. Jeg hadde en

antagelse om at kulturen til disse foreldrene ville være ulik den norske kulturen, og at de dermed kunne oppleve utfordringer med barnevernet. Det var et krav om at foreldrenes barnevernssak måtte vært avsluttet, fordi jeg ville unngå at foreldrene kunne tro at deltakelse ville ha konsekvenser for en pågående sak.

Rekrutteringen var en utfordring og flere barnevernkontorer avslo av kapasitetshensyn. Sammen med veileder la jeg frem prosjektet på et barnevernkontor som ønsket å delta, men de trakk seg da de ikke klarte å rekruttere tidligere klienter. Jeg la frem prosjektet og krav til deltagere på praksisplassen min OFOT. Kravet om at alle skulle ha mottatt foreldreveiledning på OFOT ble til under møtet og bidro til oppgavens avgrensning. OFOT hjalp med å rekruttere tidligere klienter, og de som ønsket å delta ble satt i kontakt med meg. Jeg endte opp med totalt fire deltagere, to mødre og to fedre.

For å illustrere utfordringer rundt rekruttering av deltagere til mitt prosjekt, ønsker jeg å vise til et eksempel. En kvinne som hadde vært en tidligere klient hos OFOT kunne tenke seg å delta, men etter å ha fått informasjon om min etniske bakgrunn, ombestemte hun seg. Hun begrunnet dette med at vi begge har bakgrunn som kurdere, og at hun var redd for at rykter skulle spre seg. Til tross for taushetsplikt og anonymitet ønsket ikke kvinnen å delta.

Deltagere

Ifølge Finlay (2011, s. 141) er det tilstrekkelig med tre til seks deltagere i et studentprosjekt som utforsker subjektive opplevelser og erfaringer. Denne deltagermengden muliggjør en god utførelse av prosjektet uten overveldende dataarbeid for forskeren, dette er i tråd med Smith og Osborn (2003, s. 55). Begrepet ”deltager” benyttes bevisst om foreldrene istedenfor ”informant”, for å understreke deres aktive og frivillige rolle (Morse, 1991, s. 404).

Jeg har kalt mødrene i prosjektet Afia og Sohaila, og fedrene Omid og Yuan. Deltagerne kommer fra land i Afrika og Asia. Alle behersker det norske språket. En av mødrene er alenemor og har delt omsorg for barna, den andre moren oppdrar barna med sin ektemann. En av fedrene oppdrar barna sine med sin norske kone og den andre faren deler på omsorgsrollen med sin asiatiske kone. Det kan tenkes at omsorgssituasjonen og sivilstatus kan ha betydning for foreldrerollen deres. Foreldrene har ett eller flere barn hver. Alle deltagerne hadde hatt saker hos barnevernet og OFOT som hadde blitt avsluttet ett år før intervjuene. To av foreldrene har fått kurs i COS-P, mens to har fått generell foreldreveiledning.

Intervju

I følge Smith og Osborn (2003, s. 57) og Kvale & Brinkmann (2009, s. 47) anvendes semistrukturerte intervjuer for å vite noe om hvordan fenomener oppleves for enkelte

individer. Jeg benyttet meg av denne type intervju fordi jeg ønsket å få tak i deltageres opplevelser av foreldreveiledning og profesjonelle i barnevernet. Semistrukturerte intervjuer gir god balanse mellom fleksibilitet og standardisering, da det gir mulighet for å endre temaene underveis og tilpasse spørsmål etter hva deltagerne bringer opp. Ulempen med slike intervjuer er at jeg som forsker får mindre kontroll når deltagerne får dele mer fritt. Dette kan bidra til at utførelsen av intervjuene og analysearbeidet kan oppleves som tidkrevende (Smith & Osborn, 2003, s. 57).

Etter at jeg hadde utarbeidet intervjuguide, ble det avtalt tid og sted for gjennomføring av intervjuer. I utgangspunktet var det tenkt at hvert intervju skulle ta omtrent en time, men flere av intervjuene gikk over tiden, ett intervju varte i nesten to timer. Sammen med deltagerne bestemte vi sted for intervju, to av intervjuene foregikk på OsloMet, en på cafe og en over telefon. Grunnen til at det ene intervjuet ble over telefon var fordi deltageren ikke kunne møte opp personlig til intervju. Hvert intervju ble tatt opp på lydbånd ved hjelp av diktafon. Dersom deltager ønsket å lese gjennom informasjonsskriv (vedlegg 1), samtykkeerklæring og intervjuguide i forkant av intervjuet, ble det satt av tid til det.

I forkant av et intervju er det viktig å skape tillit, det kan gjøres ved å tilbringe tid med deltager og skape en hyggelig atmosfære (Thagaard, 2018, s. 93; Moshuus og Eide, 2016, s. 4). Miller (2004, s. 217) hevder at det er viktig å skape tillit i relasjoner med sårbare personer, da de kan være preget av selvbeskyttelse. Ifølge han kan tillit bidra til større trygghet som kan føre til at deltager vil fortelle mer åpent om sine erfaringer. Tillit kan bidra til at deltager lettere kan inntre en narrativ posisjon, og dermed kan forskere få tilgang til deltageres private historier (Moshuus og Eide, 2016, s. 7). I forkant av intervjuene ble det derfor satt av tid til å bli kjent med deltagerne og for å vise at deres deltagelse ble satt pris på fikk de tilbud om kaffe eller te.

I forkant av intervjuprosessen prøvde jeg å sette meg inn i rollen som deltager og tenke hvordan jeg ville opplevd det dersom jeg var en mor eller far, med en barnevernshistorie som skulle bli intervjuet om mine opplevelser rundt det. Det første som slo meg var at intervjueren muligens kunne være fra barnevernet. Jeg tenker at dette hadde enten begrenset meg i det jeg hadde delt eller det hadde medført at sannheten hadde blitt pyntet på. Jeg understreket for foreldrene at jeg ikke var fra barnevernet, tanken med dette var å aktivere deltagelse ved å redusere frykt. Berg et al. (2017, s. 69) hevder at frykt medfører begrensning av foreldrenes deltagelse. Viktigheten av å understreke hvilken rolle og hensikt jeg hadde som

forsker ble tydelig for meg, og gjorde forskningsetiske krav konkrete. Jeg forklarte at min hensikt var å gi rom for foreldrenes opplevelser, uavhengig av om de var positive eller negative. Samtidig forsøkte jeg å få frem viktigheten av å dele disse opplevelsene og at deltagelse kunne være en fin mulighet til å gjøre en forskjell.

Intervjuguide

Jeg lagde en intervjuguide som var basert på bestemte temaer slik Kvale og Brinkmann (2009, s. 47) anbefaler. Hovedsakelig omhandler spørsmålene foreldrenes opplevelser av foreldreveiledning og av møtet med ansatte i barnevernet. Samt innebærer spørsmålene hvordan kontakten med barnevernet har påvirket foreldrenes syn på barnevernet, foreldrenes forslag til et bedre samarbeid og deres råd til andre minoritetsforeldre. Intervjuguiden inneholder fire forskningsspørsmål og sytten oppfølgingsspørsmål (vedlegg 3), denne spørsmålmengden likner på det Smith og Osborn (2003, s. 58-59) foreslår. Etter hvert som intervjusamtalen kom i gang svarte mange av foreldrene på spørsmålene uten å ha direkte fått spørsmål om det. Semistrukturerte intervjuer gir deltagerne mulighet til å dele på en friere måte enn strukturerte intervjuer. Forskeren kan dermed la intervjuet ledes av det deltagerne deler, ved å spille videre på det de formidler. Ved å jobbe på en slik måte støtter man seg til en oppfatning om at deltagerne er eksperter på sine erfaringer, og at det derfor bør gis rom for deres fortellinger (Smith & Osborn, 2003, s. 57).

Databehandling og analyse

Transkripsjon

I etterkant av intervjuene ble lydopptakene omgjort til MP3, transkribert og slettet. Datamaterialet ble overført på minnepenn og oppbevart på veileder sitt kontor i et sikkert skap. Transkribering av intervjuene er ifølge Kvale og Brinkmann (2009, s. 188-189) en begynnelse på selve analyseprosessen. Ettersom intervjuene var lange ble transkriberingsprosessen stor og det tok mellom åtte til ti timer å transkribere hvert intervju. I begynnelsen av transkriberingsprosessen forsøkte jeg å benytte programmet Hypertranscribe, men ettersom jeg ikke var kjent med programmet medførte dette at jobben ble tyngre. Dermed transkriberte jeg lydopptakene i Word. Jeg har forsøkt å få transkribere en så ordrett versjon som mulig av det deltagerne har delt. I tilfeller der den non-verbale atferden har hatt betydning for innholdet i det deltagerne har delt, har dette blitt inkludert i transkriberingen (Finlay, 2011, s. 141-142).

Fortolkende fenomenologisk analyse (IPA)

Fortolkende fenomenologisk analyse er brukt i denne oppgaven. På engelsk omtales denne som ”interpretative phenomenological analysis” (IPA). IPA er en analyseform som ble utviklet av Jonathan Smith i 1996, og anses som en relativt ny måte å analysere på (Finlay, 2011, s. 139). IPA er ifølge Finlay (2011, s.139) en spesifikk hermeneutisk versjon av fenomenologi, og dermed kan det sies at analysemetoden er preget av både hermeneutikk og fenomenologi. Det betyr at IPA tar hensyn til hvilke opplevelser individer har av et fenomen og hvilke meningsinnhold ulike individer legger i sine erfaringer. Selv om man som forsker henvender seg til individene og utvinner en subjektiv fortelling, vil det likevel kun være en fortolkning av det subjektive. IPA muliggjør at man som forsker kan få tilgang til individenes levde verden, som igjen gir tilgang til deres fortolkning av deres opplevelser (Smith & Osborn, 2003, s. 51). Det betyr at forskeren ikke får tilgang til de mest autentiske opplevelsene (Finlay, 2011, s. 30 og 140).

IPA har tre hovedaspekter. Det ene innebærer et reflektert fokus på det foreldrene deler. Meningen av deres opplevelser forstås her på flere nivåer, nemlig kroppslig, kognitivt, affektivt og eksistensielt. Det andre aspektet er idiografisk og omhandler hvordan individer skaper mening med sine erfaringer og opplevelser (Finlay, 2011, s.140-141). Det tredje aspektet innebærer en forpliktelse til den doble hermeneutikken. Dette betyr at forskeren prøver å skape mening av informantenes meningsskapning (Smith & Osborn, 2003, s. 51). Her bindes det hermeneutiske til det fenomenologiske og motsatt.

IPA i praksis

Smith og Osborn (2003, s. 64-73) har utarbeidet et forslag til fremgangsmåte for IPA, jeg har forholdt meg til denne. I første fase leste jeg gjennom en hel transkripsjon fra et intervju flere ganger, hver for seg, for å bli kjent med datamaterialet. I den andre fasen noterte jeg ned kommentarer i venstre marg av hver transkripsjon mens lesingen foregikk. Notatene var tanker om det deltageren hadde sagt. Denne fasen ble gjennomført flere ganger for hver transkripsjon, og for hver gang fikk jeg ny innsikt i datamaterialet. I den tredje fasen leste jeg samme transkripsjon på nytt og denne gangen noterte jeg ned temaer i høyre margin. Notatene dukket opp underveis mens lesingen foregikk. Jeg brukte notatene fra venstre margin som hjelp til å lage temaene. Disse temaene var til hjelp for å fange opp essensen i hva teksten

formidlet. Smith og Osborn (2003, s. 68) hevder at det ikke er uvanlig at de samme temaene kan forekomme flere ganger, og dette var tilfellet i denne studien også.

I den fjerde fasen førte jeg opp de fremtredende temaene på et eget ark for å få en oversikt. Jeg førte opp temaene i en kronologisk rekkefølge for å lete etter koblinger og sammenhenger mellom dem. Deretter lagde jeg en ny liste der temaene som passet sammen ble satt i klynger. Disse ble ført opp i en analytisk og teoretisk form, det vil si at jeg forsøkte å skape mening med koblingene mellom temaene. Videre ble temaene sjekket opp mot de ord og uttrykk deltagerne hadde benyttet, så temaene ikke gikk utenfor disse. Dette var viktig for å prøve å sikre at min fortolkning stemte overens med det deltagerne har delt. Mye av denne prosessen handler ifølge Smith og Osborn (2003, s. 71-72) om en relasjon mellom forsker og tekst, der forskerens tolkning av teksten hele tiden sjekkes opp med det deltageren har uttrykt.

I den femte fasen laget jeg en liste med overordnede temaer som de mindre temaene kunne passe under. Jeg fulgte Smith og Osborn (2003, s. 72-73) sitt forslag om å legge til nøkkelord til hvert tema, som opererte som en indikasjon på hva deltagerne hadde delt i forhold til et bestemt undertema. Det ble lagt til sidetall til nøkkelordene, slik at det ble lettere for meg å finne tilbake til nøkkelordene i datamaterialet. Under denne fasen ekskluderte jeg enkelte temaer som hadde rikt datamateriale.

Jeg brukte temaoversikten fra analysen av ett intervju til å lage temaer til analysen av neste intervju. Temaoversikten ble rikere når det dukket opp nye temaer eller de samme temaene gikk igjen. Smith og Osborn (2003, s. 74) mener det er viktig å se etter gjentakelser og nye ideer, og fange opp likheter og forskjeller som dukker opp mellom transkripsjonene. Det vil også bidra til at enkelte temaer utvikles og nye temaer blir til.

Etter hvert som alle transkripsjonene var ferdig analysert, endte jeg opp med en omfattende liste med nøkkelord og sidetall til det hver av deltagerne hadde sagt under de ulike temaene. Jeg jobbet videre med hvilke temaer som skulle bli med videre i oppgaven og hvilke som skulle ekskluderes. Til slutt endte jeg opp med en liste med oversikt over kun de temaene og nøkkelordene jeg ønsket å beholde, slik Smith og Osborn (2003, s. 76) foreslår. Gjennom analyseprosessen har jeg forsøkt å respektere deltagerne og det de har delt ved å forholde meg mest mulig til det autentiske datamaterialet og deres egne ord.

Etikk

Ettersom det denne oppgaven omhandler barnevern og familier i sårbare situasjoner, blir forskningsetiske hensyn særlig viktig. Generelle forskningsetiske prinsipper handler om hvordan jeg som forsker på en forsvarlig måte kan forholde meg til deltagere underveis og

etter forskningsprosessen. Ett av de viktigste prinsippene er at forskere skal respektere deltagerne, verne deres integritet og beskytte dem fra skade (Thagaard, 2018, s. 20 og 26). Forskeren bør ha en reflektert holdning til de konsekvensene et forskningsprosjekt kan ha og til valgene man tar i rapporteringen av det deltagerne har delt (Aase og Fossåskaret, 2014, s. 218). Ett eksempel er at det har vært viktig for meg hvordan jeg har utformet og stilt spørsmål i intervjuene, for å lede til svar som de kanskje i ettertid kan angre på å ha delt.

Godkjenning av prosjekt

Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) informerte om at prosjektet ikke falt under de krav som krever godkjenning fra dem. Norsk senter for forskningsdata (NSD) veiledet på personvern og godkjente meldeskjema (vedlegg 4). Godkjennelsesdokumentet viser til en eldre formulering av problemstilling, denne har blitt endret på i ettertid, men disse endringene krevde ifølge NSD ikke ny godkjenning. Jeg søkte om utsettelse av prosjektet, dette bekreftes av NSD i vedlegg 5.

Informert samtykke og konfidensialitet

Deltagerne fikk utdelt informasjon om studien (se vedlegg) for å gi potensielle deltagere ærlig og realistisk informasjon om prosjektet, slik at de kunne ta et valg om deltagelse. Det ble understreket at forsker ikke representerer barnevernet eller OFOT, og at prosjektet er ment for å fremme stemmene til foreldrene. Deltagerne skrev under på samtykkeskjema (vedlegg 2) som informerte dem om hva det å stille opp som deltager innebærer og hvilke rettigheter de har i den posisjonen. De fikk mulighet til å huke av på om de samtykket til lydopptak eller ikke. Det var kun deltageren som ble intervjuet over telefon, som ikke fikk den muligheten, det var fordi jeg var avhengig av lydopptak for å kunne transkribere. I tråd med vektleggingen av frivillighet, ønsket jeg ikke å betale for deltakelse, fordi det kunne tenkes at de med økonomiske vansker hadde følt seg presset til å delta.

Deltagerne ble informert om anonymisering og etter hvert intervju spurte jeg deltagerne om hvordan de opplevde å bli intervjuet, og alle sa det var en fin opplevelse. Før vi avsluttet helt fikk hver deltager beskjed om når oppgaven skulle leveres og at de kunne få tilsendt den endelige oppgaven dersom de ønsket å lese den.

Validitet og reliabilitet

Validitet innebærer hvorvidt man har undersøkt det man har hatt til hensikt om å undersøke, og i hvilken grad valgt metode har muliggjort å gjennomføre dette. I følge Johannessen, Tufte og Christoffersen (2010, s. 71) sier validitet noe om dataenes gyldighet. Kvale og Brinkmann

(2009, s. 253) hevder at validitet skal tas hensyn til fra forskningens start til slutt og at forskeren gjennom hele prosessen skal kontrollere om kunnskapen som utvinnes kan betraktes som troverdig. Dersom studiets funn og tolkninger støttes av andre studier kan gyldigheten øke (Thagaard, 2018 s. 181). Rehabilitering innebærer i følge Kvale og Brinkmann (2009, s. 250) hvor pålitelig prosjektet er og hvorvidt andre hadde funnet det samme om de gjennomførte denne studien. Refleksjoner rundt gyldighet og pålitelighet presenterer jeg i den generelle diskusjonen.

4. Resultater og drøfting

I dette kapitlet presenteres og drøftes oppgavens funn i totalt fire ulike hovedtemaer og elleve undertemaer, slik det fremkommer i figur 1. Temaoversikten illustrerer hvilke temaer som ble fremtredende i intervjuene. Skrift i kursiv representerer nøkkelord. Alle temaene dekker på hver sin måte min fortolkning av deltagerens opplevelser.

Figur 1. Temaoversikt

Hovedtema 1: Deltagerens opplevelse av OFOT

Undertema:

- Betydning og opplevelsen OFOT sitt arbeid (*alt ble harmonisk, riktig spor, virkelig hjelp, gull verdt*).
- Betydningen av veiledere (*trygg, trygg person, reiste meg opp, beskytte*).
- Veilederens etniske bakgrunn (*verre for meg, ikke noe å si, komfortabel, mer åpen*).

Hovedtema 2: Deltagerens opplevelse av barneverntjenesten

Undertema:

- Frykt (*tar barna, har ikke hjerte, makt*).
- Tillitt (*barnevernet kan hjelpe, man vet aldri, frykter en brøkdal, mer positiv*).

Hovedtema 3: Foreldreengasjement påvirker utfallet av foreldreveiledning

Undertema:

- Ærlig og åpen innstilling og erkjennelse av behovet for hjelp (*ansvar, ærlig, alle trenger hjelp, åpen innstilling*).
- Foreldreveiledning kan gi bedre foreldrepraksis (*endret meg, forstå barns følelser, nytt forhold, ros*).

Hovedtema 4: Deltagerens forslag til bedre samarbeid mellom minoritetsforeldre og barnevernet

Undertema:

- Kulturkompetente veiledere i barnevernet (*bli kjent, nysgjerrig*).
- Større medvirkning (*spør*).
- Kommunikasjon (*tilpasse, forståelse*).
- Informere om barnevern som et hjelpeorgan med et familiefokus (*informere om hjelpetilbud, kontakt*).

Tema 1: Deltagernes opplevelse av OFOT

Betydningen og opplevelsen av OFOT sitt arbeid

OFOT har tilbudt ulike former for hjelp alt etter hvilke utfordringer foreldrene har stått ovenfor. Foreldrene ser ikke ut til å skille mye mellom tilbudene COS-P og generell veiledning, men de omtaler begge tilbudene som «hjelp». Betydningen og opplevelsen av hjelpen fra OFOT var et sentralt tema i intervjuene. Alle foreldrene uttrykte at de sitter igjen med positive opplevelser. En mor uttrykte det slik:

En sak om eldste sønn fra barnehage ble videresendt til barnevern, og de fant ut at problemet er ikke med barn, men med at hele familien trenger hjelp med tilknytning. Så fikk vi hjelp fra OFOT, COS-P. Etter at vi fikk hjelp om det forandret alt seg, aaallt! Alt ble harmonisk, så da hadde vi ikke problemer. (Sohaila)

Da denne moren fortalte dette oppfattet jeg at hun uttrykte takknemlighet for måten veilederne arbeidet i hennes sak og for at hjelpen har bidratt til positive endringer for hennes familie. Slik jeg tolker det retter hun takknemligheten til OFOT sin problemforståelse, ettersom de mente problemet var i relasjonene mellom henne og barna, og ikke hos henne som mor. Det indikerer at veilederne har sett familien som et system, der parter påvirker hverandre (Johnsen og Torsteinsson, 2012, s.124). OFOT sitt fokus ser ut til å ha vært på hvordan Sohaila kan bli en bedre mor for sine barn, snarere enn å forstå hun som utilstrekkelig eller barna som vanskelige. OFOT bidro ikke til at frykten hennes om å bli fratatt barna ble forsterket, istedenfor ga de henne grunn til å føle seg tryggere på at hele familien skulle tas hånd om. Via dette kan det virke som at OFOT i sitt arbeid har vært preget av kunnskap om tilknytning og anerkjennelse. De andre deltageres opplevelser av OFOT sitt arbeid kan forstås i lys av kommunikasjon og anerkjennelse. En av fedrene fortalte at hans partner har kritisert hans farsrolle og ikke lyttet til han, dette har bidratt negativt til hans foreldrepraksis. Han har etter en uheldig hendelse med eget barn, innsett et behov for hjelp med sitt temperament og sin situasjonshåndtering. Han har derfor søkt veiledning hos OFOT, om deres arbeid forteller han følgende:

De [OFOT] sitter og hører på hva jeg kommer med. Når en hører på meg syns jeg det er behagelig. De gjorde det dem skulle gjøre, de hadde gode tips og ga meg oppgaver

vi skulle prøve. De kom med eksempler om hvordan jeg lettere kan høre på ungen min og gjøre lekser osv. De fikk meg på riktig spor. (Yuan)

I intervjuet forstod jeg det slik at Yuan ikke ønsket å betegnes som en voldelig far, og OFOT ble et sted der han slapp å bli kritisert. Veilederne lyttet til hans utfordringer som far, de så hans behov og tilbød hjelp deretter. Hjelpen har bidratt til at han har havnet på riktig vei. Det kan være indikasjon på at han nå har redskaper og verktøy han kan benytte seg av i farsrollen, at han nå bedre kan forstå sitt barns atferd og handlinger og imøtekomme disse bedre enn tidligere. I lys av Honneth (2003, s. 92 og 94) kan slik anerkjennende arbeid ha økt Yuan sin selvtillit i farsrollen og vært positivt for hans identitet og integritet. I bidraget blir det tydelig at OFOT sin kommunikasjonsstil har motivert faren til samarbeid og aktiv deltagelse. Jeg forstår at det å bli hørt er av stor verdi for denne faren, muligens fordi han ikke har opplevd dette med sin partner. Det å bli hørt kan tenkes å ha hatt en anerkjennende effekt på Yuan da han har følt seg sett. Muligens oppdaget og fremhevet veilederne hans ressurser da de lyttet til han, da de så han i hans ønske om å være en god og tilstrekkelig far og da de tilpasset kommunikasjonen til hans kunnskapsnivå. Ifølge Eide og Eide (2004, s.23) er dette blant de viktigste kommunikasjonsferdighetene for en god relasjon og et godt utfall. Ut ifra bidraget til Yuan, forstår jeg det slik at kommunikasjonsferdighetene til OFOT har vært viktig for det positive utfallet av saken til denne faren.

En annen far forteller følgende om sin opplevelse av OFOT sitt arbeid:

Det var tilfeldig at vi kom i kontakt med dem [OFOT], når vi kom i dialog skjønnte vi at vi ville ha mer veiledning. Saken kunne avsluttes, men vi ville fremdeles ha mer veiledning. Vi har tre små barn og det er krevende å være foreldre. De menneskene har virkelig hjulpet oss masse som foreldre, uten at det har vært en bekymring fra dem. Vi har kommet med problemene og utfordringene, så har de gitt oss verktøyene.Jeg følte de lytta veldig godt, og følte egentlig at jeg aldri måtte forsvare meg.Tror de tidlig forstod at vi var der fordi vi vil lære, ikke for å forsvare oss. De utfordra og stilte spørsmål på det vi delte. (Omid)

Det virker som at det for Omid ikke bare handlet om det å bli lyttet til, men om å bli lyttet til for å hjelpe han i hans utfordringer. Det som ser ut til å ha gjort en forskjell for han er at OFOT hatt møtt han med en ikke-dømmende holdning og med aktiv lytting. Det kan ha bidratt til en opplevelse av trygghet, som igjen kan ha medført en mer åpen holdning ovenfor

OFOT, dette er i tråd med det Eide og Eide (2004, s. 59-60). Veilederne ser ut til å ha gitt faren en opplevelse av at han evner å være far og gitt han redskaper som kan hjelpe han når utfordringer oppstår. Jeg forstår det slik at OFOT har, også i dette tilfellet, sett på faren sitt behov og veiledet han deretter. Ut ifra dette kan det tenkes at veilederne har anerkjent og støttet faren gjennom gode kommunikasjonsferdigheter, dette er i tråd med Eide og Eide (2004, s. 23). Omid sin positive opplevelse kan ha sammenheng med tilstedeværelse av anerkjennelse slik Berg et al. (2017, s. 76) hevder.

En av mødrene, Afia, forteller at hun har blitt utsatt for vold av sin eksmann, dette har bidratt til negativ kommunikasjon mellom dem og bydd på utfordringer i morsrollen. Det har vært viktig for henne å være på talefot med han for barnas skyld, så barna både kan ha far og mor under oppveksten. Hun har derfor etterspurt veiledning, i sitt bidrag fremhever hun den gode kommunikasjonen i OFOT sitt arbeid:

....For min del har det hjulpet meg veldig mye. Hvis jeg ikke hadde fått den hjelpen fra dem, hadde jeg ikke klart å kommunisere med min eksmann. Jeg trengte den hjelpen. Det var gull verdt for min del.Måten jeg snakker til min eksmann på nå og måten jeg tenker på, er en del på grunn av OFOT og en del på grunn av Gud. Men mest dem fordi de snakket med meg og ga med råd. Det var til stor hjelp, uten dem hadde jeg ikke taklet det.....Noen ganger hadde vi rollespill, de spilte min eksmann og jeg var meg. Og da provoserte de meg, ikke sant, for å øve på hvordan jeg skal snakke. Og det var bra egentlig, fordi en ting er å tenke nå skal jeg hjem å gjøre det, og en ting er å gjøre det og huske det jeg har lært om hvordan jeg skal snakke med han. (Afia)

Jeg tolket det slik at Afia hadde et sterkt ønske om å være en bedre mor og ekskone, men at hun visste ikke hvordan hun skulle få til dette alene. I intervjuet nevnte Afia at hun ikke har uttalt seg om disse vanskelige forholdene for noen og at OFOT har slik jeg forstår vært støttende og behjelpelige i en ensom tid. Veiledere har anerkjent henne i det hun har hatt behov for som mor og i de vanskelighetene hun har stått ovenfor, og har via rollespill vist hvordan hun kan møte utfordringer med eksmannen. I lys av Berg et al. (2017, s.75-76 og 81) kan det tenkes at OFOT har fått til dette med Afia, da relasjonen kan ha vært preget av tillit og dermed hatt en positiv innvirkning på utfallet av OFOT sitt arbeid. Endringsarbeidet har bidratt til at Afias barn nå får se at mor og far kommunisere bedre sammen. Afia trenger ikke lenger å bruke energi på et konfliktfylt og voldelig forhold til sin eksmann, og kan nå være en bedre mor for sine barn.

Ut ifra bidragene tolker jeg det slik at OFOT sin hjelp har bidratt til en positiv endring i foreldrerollen til deltagerne og at de nå behersker foreldrerollen på en bedre måte enn tidligere. Mødrene og fedrene har uttrykt at de har hatt god effekt av hjelpen de har mottatt fra dem. Bidragene gir uttrykk for at OFOT i sitt arbeid har hatt fokus på god kommunikasjon, anerkjennelse, relasjonsbygging og tilknytning. Berg et al., (2017, s. 115) hevder at god kommunikasjon er avgjørende for hvorvidt foreldre blir fornøyde med hjelpen de får og om de får tillit til veiledere. Flere av deltagerne nevner det å bli lyttet til som noe positivt, hvilket betyr at de som foreldre har fått lov til å uttrykke seg om det de har trengt hjelp til. Marthinsen, Clifford, Fauske, Lightwarck og Kojan (2013, s. 40) hevder at måten profesjonelle i barnevernet lytter og snakker til foreldre på har betydning for arbeidsrelasjonen. Bidragene i denne studien tyder også på dette. Det blir tydelig at OFOT har jobbet etter et systemisk familieperspektiv, der fokus på samspill mellom familiemedlemmene har vært sentralt (Johnsen og Torsteinsson, 2012, s.124). Det virker som OFOT har vært bevisst på sine kommunikasjonsferdigheter slik Quershi (2009, s. 214) anbefaler, disse ferdighetene er i tråd med mye av det Eide og Eide (2004, s. 23) nevner som avgjørende faktorer for en god kommunikasjon. I intervjuene nevner flere av foreldrene at de ønsker mer veiledning, etter at de har sett virkningene av det. Det likner på funn som også fremkommer i undersøkelsen til Berg et al., (2017, s. 94).

Betydningen av veiledere

I lys av Rugkåsa et al. (2017, s. 27-28) sitter en veileder i det som kan betegnes som en maktposisjon og kan ha betydelige virkninger på livene til klienter. Klienter kan ofte være sårbare og hvordan veiledere imøtekommer foresatte med minoritetsbakgrunn, kan ha innvirkning på foreldrenes deltagelse. Deltagerne knytter sine opplevelser til veilederne de møtte på OFOT. En av mødrene uttrykker det slik:

Vi fikk hjelp fra OFOT og jeg følte meg trygg, OFOT var et tryggere sted for meg enn barnevernet. Veilederen min er best, jeg fikk så mye støtte, hun forstod mine følelser og gav meg så mye hjelp, med COS-P. Så forstod jeg hvordan påvirkes barnas følelser når mor er deprimert og når mor og far krangler. Så det var veldig bra.Jeg var veldig komfortabel med hovedveilederen min og jeg følte meg trygg.Vi hadde det bra med veilederen vår, hver gang vi møttes var vi mer interessert, det var som

psykologsamtaler for oss. Jeg spurte om det jeg tvilte på, og hva jeg skal gjøre når sønnen min gjør sånn og sånn og hun svarte meg. Jeg lærte så mye om barneoppdragelse og hvordan barns følelser blir påvirket. Oh my god, jeg glemmer det aldri.Det viktigste er å være et medmenneske, kultur eller språk spiller ikke rolle. Å se foreldre som menneske, og ikke innvandrere og å ha et hjerte er viktig”. (Sohaila)

Sohaila fortalte i intervjuet at hun følte seg frustrert i morsrollen og hjelpeløs over egen situasjon. Men veilederen ser ut til å ha gitt Sohaila nyttige redskaper som hun kan bruke i morsrollen. I motsetning til barneverntjenesten har veilederen på OFOT skapt trygge omgivelser for moren, der hun har kunnet vise sine sårbare sider og likevel blitt møtt med støtte og god ivaretagelse. En måte å forstå det på er at veilederen har sett at det ikke handler om at Sohaila er en dårlig mor eller ikke, men snarere om mangel på kunnskap om barn, barneoppdragelse, samspill og tilknytning. Slik jeg forstår det har denne moren opplevd veileder som trygg, god og genuin, det kan tenkes at dette har gitt henne en opplevelse av å bli behandlet som et medmenneske og ikke en utilstrekkelig innvandreremor.

I tråd med Aamodt (2014, s. 59-60) kan det forstås slik at det i Sohaila sitt bidrag kommer frem at relasjonen mellom henne og veileder har vært preget av både symmetri og asymmetri. Der veileder har hatt en hjelpende rolle og bidratt til at denne moren har opplevd å bli behandlet som et likeverdig medmenneske. I lys av Magelssen (2008, s. 16-18) kan det tenkes at veileder har arbeidet etter en kultursensitiv holdning og fokusert på «likhetene i forskjellene». Dette ved å forstå at man uavhengig av etnisitet kan oppleve utfordringer i morsrollen.

En av fedrene uttrykker følgende om sin opplevelse med veilederne:

Jeg tror jo mer involvert vi ble, jo mer prata jeg og fikk det motsatte bevist. Det er jo bemerkningsverdig, og jeg tror det handla mye om menneskene vi møtte. Mange av dem var mennesker jeg kunne hatt kontakt med livet ut fordi de lærte meg så mye. En av dem hadde elendig holdning, det var null forståelse. Jeg var dønn ærlig og sa hvis du skal ha mer av dette møtet så velger jeg å gå ut, jeg vil ikke ha deg i min sak. De sa beklager da jeg snakket med lederen hennes, men tenk om dette var en forelder som ikke var så sikker som meg, som ikke visste sin sak. De sitter igjen med et dårlig bilde, det er veldig trist.For veiledere er dette jobben deres, men for meg som pappa er en veileder en trygg person, og derfor er det ikke bare å bytte til en ny veileder, så jeg sa ifra.Og hvis man for eksempel har et bilde av hvordan folk fra Midtøsten er,

så har du ikke blitt kjent med meg. Å investere i å bli kjent med menneskene på den andre siden av bordet, det er kjempe viktig. (Omid)

Jeg forstår at det å kunne forholde seg til samme person gjennom hjelpen til OFOT er viktig, fordi han får tillit og trygghet til denne personen. Å bytte veileder kan derfor tenkes å være en tungvinn prosess for han. I lys av Honneth (2003, s. 18; 2006, s. 180-183) kan den ene veilederens negative holdning være et eksempel på et tilfelle, der fravær av anerkjennelse kan føre til negative følelser som ydmykelse og diskriminering. En slik negativ holdning kan ha vært preget av stereotypier, etnosentrisme og kulturalisering (Eriksen & Sørheim, 2006, s. 47 og 56; Rugkåsa et al., 2017, s. 106). Det kan tenkes at denne veilederen ikke jobbet etter en kultursensitiv holdning slik Magelssen (2008, s. 15-18 og 20-21) betegner som viktig i profesjonelt arbeid med minoriteter. For Omid kan det tenkes at kultursensitivitet innebærer at veiledere er interessert i å bli kjent med han som person uavhengig av etnisitet. Ut ifra hans bidrag virker det som at de gode hendelsene med andre veiledere ser ut til å veie opp for den uheldige hendelsen. De andre veilederne som viste forståelse og anerkjennelse ovenfor Omid ser ut til å ha redusert de negative følelsene. I motsetning til Omid, hadde Afia kun gode veiledere, hun forteller:

Egentlig, liker jeg ikke det at folk skal synes synd på meg. Hvis jeg er lei meg, hvis det er et eller annet som skjer så vil jeg høre ”kom igjen”, ikke ”å nei, stakkars”, det hater jeg, da føler jeg meg nede. Men jeg følte de reiste meg opp, fordi jeg tenker at når jeg var der og snakket og de gikk inn på ting jeg opplevde med han, da var jeg redd, sinna og lei meg. Men istedenfor at de skal stryke på meg, skjønnte de hvordan de skulle reise meg opp. De reiste meg opp litt og litt, og da ble jeg sånn på toppen.Jeg vet at om jeg ringer tilbake til de jeg fikk hjelp av, og spør om noe jeg lurte på, så vet jeg at de vil hjelpe meg. (Afia)

Det Afia deler om hvordan hun ønsker at veiledere skal ivareta henne i situasjoner hun føler seg nede, kan forstås i lys av makt. I tråd med Jareg (2006, s. 78) kan det tenkes at dersom veilederne hadde spilt på Afias triste følelser, hadde dette medført at hun fremdeles hadde følt seg trist og maktløs. Veilederne forstod hvordan de skulle motivere Afia til å ta kontroll over de triste følelsene, og gi henne maktfølelsen tilbake. Jeg tolker det slik at veilederne har stimulert Afia sine ressurser, møtt hennes behov for hjelp på en god måte og veiledet henne på en slik måte som har vært forståelig for henne. Dette minner om kommunikasjonsferdigheter

som Eide og Eide (2004, s. 23) vektlegger som viktig. Den gode kommunikasjonen kan ha bidratt til den trygghet- og tillitsfølelsen hun uttrykker ovenfor veiledere, når hun forteller at hun er trygg på at veilederne vil hjelpe henne om hun hadde spurt om hjelp en dag. Dette er i tråd med Quershi (2009, s. 214) som mener at profesjonelle gjennom kommunikasjon kan bidra til utvikling av tillit og trygghet. En av fedrene uttrykte også en trygghet ovenfor veiledere, han forteller:

Jeg fikk en følelse av at de kommer fra hjertet, de var der for å veilede meg og beskytte ungen min. Det forholdet mellom meg og sønnen min klarer jeg ikke med min kunnskap, men med mer kunnskap fra veiledere. (Yuan)

Jeg tolker det slik at denne faren har en opplevelse av at veilederne han møtte, hadde et genuint ønske om å hjelpe han til å bli en bedre far. I lys av Aamodt (2014, s. 59-60) kan dette innebære et uttrykk for at han føler veilederne har behandlet han som et medmenneske. Det faktum at veilederne har bidratt til en positiv forskjell i relasjonen mellom Yuan og hans sønn, ser ut til å være av stor verdi for han. Slik jeg forstår det viser Yuan en trygghet over at veiledere med sin faglige kompetanse, har hatt til hensikt å hjelpe ungen hans gjennom å hjelpe far til å bli bedre i foreldrerollen. Veiledere har med sin kunnskap fremmet farens ressurser og det har videre bidratt til at han har kunnet løse flere av problemene relatert til farsrollen. Dette er i tråd med kommunikasjonsferdigheter som understrekes som viktig av Eide og Eide (2004, s. 23).

Bidragene viser at veilederne har vært i stand til å sette seg inn i foreldrenes ståsted og sett foreldrene for hvem de er som individer. De har gjennom et felles fokus på behovene til foreldrene, klart å skape mening i det som ellers kan ha virket utfordrende og meningsløst. I lys Aamodt (2014, s. 67) kan de profesjonelle betegnes som gode veiledere, da de har skapt en god relasjon med foreldrene. Veilederne ser ut til å ha vært preget av en kultursensitiv holdning i arbeidet med deltagerne, dette er i tråd med Magelssen (2008, 15-18). Ut ifra bidragene kan det sies at veilederne har vært dyktige i sin profesjonelle utøvelse. Denne dyktigheten innebærer å være et medmenneske, å stå i de positive og negative følelsene foreldrene deler. For en god relasjon med klienter skapes ikke kun ved å støtte positive følelser, men også ved å tåle de negative følelsene en klient deler. Det betyr å akseptere avvisning og motgang (Aamodt, 2014, s. 62 og 64). Ifølge Marthinsen et al. (2013, s. 40) har kvaliteten på kommunikasjonen mellom foreldre og barnevernet stor betydning for hvordan

relasjonen utvikler seg, og hvilke holdninger profesjonelle gir uttrykk for. Bidragene i studien kan støtte dette. Deltagerne knytter sine gode opplevelser fra OFOT til de gode veilederne de møtte. Anerkjennelse, medmenneskelighet og god kommunikasjon preger disse opplevelsene. Disse funnene likner på det Berg et al. (2017, s. 76) fant i sin studie.

Veilederens etniske bakgrunn

De fleste veilederne som jobber på OFOT har norsk bakgrunn. De jobber ut ifra en forståelsesramme som er preget av den norske kulturen og de norske verdiene. Jeg har vært nysgjerrig på hvorvidt veileder sin etniske bakgrunn er av betydning for foreldre, og hvorvidt det har sammenheng med når foreldrene flyttet til Norge. Min antagelse har vært at samme etnisitet hos veileder kan oppleves som positivt for foreldre, da det kan tenkes at det bidrar til en felles forståelse rundt kulturelle normer og verdier, samt at informasjonsformidling blir lettere. Berg et al. (2017, s. 84) fant i sin studie at profesjonelle nevner kulturforskjeller som en årsak til ulike forståelser om barnets rolle og posisjon i familien, om relasjonen mellom barn og foreldre og om oppdragsstil. Kan det da tenkes at flere veiledere med samme eller liknende innvandrerbakgrunn som foreldre, kan være med på å redusere slike misforståelser? På spørsmål om hvilken betydning det hadde hatt om veileder hadde hatt samme eller liknende innvandrerbakgrunn som deltagerne selv, svarer Omid følgende:

Nei, jeg tror det hadde vært verre for meg. Det er fordi den etniske delen av hodet mitt hadde fungert mer, og det er jo der den tabubelagte biten kommer fra. Så for meg tror jeg det hadde vært noe som hadde plaget meg. ...Men jeg tror det ville fungert veldig bra for flere. For meg er taushetsplikt bare et dokument. Jeg tror det handler om hvordan jeg hadde reagert og hvordan jeg ville ha åpnet meg for personen. (Omid)

I intervjuet gav denne faren inntrykk av at han var preget av kultur, verdier, normer og språk fra både Norge og eget hjemland. Det at han til tross for dette opplever at en veileder med innvandrerbakgrunn ville påvirket han negativt, kan tolkes som en slags beskyttelsesmekanisme. Der han verner seg mot negativ påvirkning fra andre med samme eller liknende etnisk bakgrunn som han selv. I lys av et maktperspektiv kan det å vise sin sårbare side for en veileder med innvandrerbakgrunn, gi denne faren en følelse av avmakt. Muligens fordi vedkommende kan få kjennskap til farens utfordringer og videreformidle dette til nettverket hans. For Omid kan dette innebære en følelse av å miste kontroll over eget liv, ifølge Jareg (2006, s. 78) kan det betegnes som avmakt. Grunnen kan være at han ikke har tillit til profesjonelles taushetsplikt, da det kun er en formalitet i hans øyne. I motsetning til

Omid har etnisitet hos veileder ikke betydning for Afia, hun forteller:

For min del har det ikke noe å si, det er greit. De som jobber for å hjelpe oss vet hva de skal gjøre, de er der for å hjelpe meg, ikke for å dømme meg. For min del er det greit. Når hun eller han kommer, så vet hun hva hun skal gjøre.Jeg tenker det spiller ingen rolle om man er norsk eller utenlandsk, når man trenger hjelp så trenger man hjelp. (Afia)

Afia har fortalt at hun kom også til Norge i voksen alder, på grunn av det var det tenkt at hun skulle være mer positiv til en veileder med innvandrerbakgrunn. Etnisitet hos veileder har ikke betydning for henne når hun er i en hjelpetrengende situasjon, da ønsker hun hjelp. Hun virker å ha tillit til at veiledere gjør det de kan for å hjelpe henne, uavhengig av sin etnisitet. I lys av Magelssen (2008, s. 15 og 20-21) kan det tenkes at Afia er av den oppfatning at veiledere jobber etter en kultursensitiv holdning og et kulturrelativistisk perspektiv. Denne moren ser ut til å tenke at det finnes ulike mennesker i alle etnisiteter, og det betyr ikke nødvendigvis at alle med innvandrerbakgrunn ville hjulpet henne bedre og motsatt. Slik jeg forstår Afia, er det viktigste for henne å bli møtt av mennesker som ønsker å hjelpe henne når hun trenger det mest. Istedenfor å fokusere på at samme etnisitet hos veileder ville påvirket henne negativt. Dette er i tråd med Aamodt (2014, s. 59-60) som hevder at klienter ønsker å bli møtt med medmenneskelighet av profesjonelle. En av mødrene uttrykker noe liknende som Afia, hun forteller:

Jeg ville være mer komfortabel, jeg ville følt mer sikkerhet og trygghet, men jeg ville ikke sagt mer åpen. Det er lett for en som er fra samme land å forstå hverandres følelser. Det viktigste er å være et medmenneske, så kultur eller språk spiller ikke noe rolle. Å se den andre personen som et menneske og ikke en innvandrer er viktig. Og å ha et godt hjerte. Det er ikke alle som er flinke til å forstå mennesker, men folk er ulike. (Sohaila)

Sohaila har flyttet til Norge som ung voksen da mannen hennes bodde i landet. Hun har uttrykt vanskeligheter med å tilpasse seg til norsk kultur og norske verdier, det kan derfor tenkes at en veileder med samme bakgrunn som henne ville bidratt til større trygghet, sikkerhet og større emosjonsforståelse. Det ville derimot ikke bidratt til større åpenhet hos henne. Det kan tenkes at hun på lik linje med Omid, velger å reservere sine sårbarheter for å

verne seg mot negative konsekvenser som følge av det å åpne seg. Det at en med samme etnisitet får greie på at hun mottar hjelp fra barnevernet, kan forsterke den tabubelagte følelsen minoriteter kan oppleve i kontakt med instansen (Haugen, Paulsen og Caspersen, 2018, s. 11). Veileder sin etnisitet ser ikke ut til å være det viktigste for Sohaila, tvert imot er det viktigere for henne, slik jeg forstår det, at veileder viser varme og empati. I lys av Honneth (2003, s. 14-17) og Aamodt (2014, s. 59-60) kan det tenkes at det for Sohaila er viktigere å få dekket behovet for anerkjennelse og å bli møtt med medmenneskelighet.

En av fedrene skiller seg litt ut i det han uttrykker, han forteller:

Jeg er opptatt av bakgrunn hos veileder, fordi da får vi lettere hjelp og veilederen vet litt mer om samfunnet jeg kommer fra. Men det igjen ligger på tillit, og det er klart at tilliten den må være hos barnevernet som instans. Hvordan de aksepterer klienten sin er viktig. Jeg mener det beste for å skape åpenhet og tillit er å la klientene velge veileder og saksbehandler.Det er noe med å gå inn et sted der jeg vet jeg kan møte folk med samme bakgrunn eller annen innvandrerbakgrunn, som er gode. Da vil jeg gå til de. Jeg hadde vært mer åpen for å få hjelp, og vise tillit til dem som møter meg.
(Yuan)

Yuan kom til Norge som tenåring, han virker preget av kultur fra både Norge og hjemlandet. Til tross for det foretrekker han en veileder med samme eller annen minoritetsbakgrunn. I lys av Eide og Eide (2004, s. 23) kan det tenkes at en veileder med samme bakgrunn som Yuan, innebærer en bedre og mer forståelig kommunikasjon. Det kan tenkes at den profesjonelle med dette beviser for Yuan at vedkommende er til å stole på. En veileder med samme bakgrunn virker å være en god grunn for denne faren til å stole på vedkommende. Det er mulig at dette gir Yuan en opplevelse av tillit på et kognitivt og emosjonelt nivå (Lewis & Weigert, 1985, s. 970-971). Dette sier noe om hvor viktig tillit er for at foreldre skal føle seg trygge og åpne seg, det samme hevder Miller (2004, s. 217). At Yuan foretrekker at veileder skal ha samme bakgrunn, kan ha sammenheng med utfordringer han muligens har møtt på i kommunikasjonen med for eksempel norske veiledere. Hans ønske om å kunne få velge veileder og saksbehandler kan forstås i sammenheng med Slettebø og Seim (2007, s. 21-22), nemlig at denne faren ønsker å kunne påvirke hvem som kan bli hans veileder og saksbehandler. Å kunne få medbestemmelse i forhold til dette, kan tenkes å gi faren en følelse av brukermedvirkning og bidra til at han blir mer samarbeidsvillig i møte med veiledere. Dette er i tråd med Slettebø og Seim (2007, s. 32 og 35).

Ut ifra bidragene virker det som at det ikke alltid er av positiv betydning for minoritetsforeldre at veiledere har samme eller annen etnisk bakgrunn som dem. Dette ser ut til å variere fra individ til individ og ser ikke ut til å ha sammenheng med hvor lenge foreldrene har bodd i Norge. En av foreldrene mente det ville utgjøre en negativ forskjell, i den forstand at han ville lukket seg mer, mens den andre faren uttrykte en positiv forskjell rundt dette. En av mødrene uttrykte at det ikke hadde bidratt til mer åpenhet, men mer trygghet. Begge mødrene understreket at det handler mer om hvilket menneske veilederen er enn om hvilken etnisitet vedkommende har. Det betyr ikke nødvendigvis at et flerkulturelt barnevern ikke vil være fordelaktig. Det kan være positivt da slike veiledere kan møte minoritetsforeldre på en annen måte, grunnet mer kunnskap om kompleksiteten i det å være foreldre og minoritet i Norge. På en annen side kan det være en ulempe da enkelte foreldre kan bli mer reserverte i møte med dem, slik noen av deltagerne uttrykte. Dette kan bidra negativt i hjelpearbeidet. Et for stort fokus på etnisitet hos veileder kan bidra til en overgeneralisering av kultur (Bredal, 2009, s. 43-45). Bidragene tyder på at etnisitet kan ha betydning for i hvilken grad foreldrene ville åpnet seg for veiledere på OFOT, men det som virker avgjørende er om disse menneskene er genuine og gode ovenfor foreldrene. Muligens kan dette støtte synet om at profesjonelle ikke skal drive med kulturalisering, i arbeidet med minoriteter (Rugkåsa et al., 2017, s. 106). Dette kan blant annet bety at profesjonelles kultursensitive holdning og kulturellevistiske perspektiv blir viktigere i møte med minoritetsforeldre, enn at veileder skal ha samme etniske bakgrunn som dem. Å etterstrebe en god relasjon og kommunikasjon, ser ut til å være av større betydning for deltagerne enn etnisitet.

Tema 2: Deltagernes opplevelse av barneverntjenesten

Frykt

Minoritet foreldres frykt for barneverntjenesten handler ifølge Fylkesnes et al. (2015, s. 86) om det å bli fratatt barna sine, bli krenket og diskriminert. Deltagerne i denne studien uttrykte at deres frykt også omhandler dette, en av mødrene forteller:

Egentlig, det første møtet jeg hadde med dem, det var min eksmann som ringte selv og hadde bekymring om våre barn. Vi hadde en turbulent periode, også hadde jeg hørt masse rykter og må innrømme at jeg var redd.Mange er redd for å si at de trenger hjelp, fordi de tenker at de skal ta barna fra dem. Jeg hørte de tar barna fra deg, de gjør

det og det. Så tenkte jeg ok, hva skjer her? Men inni meg så visste jeg at jeg var en god mor og ikke hadde gjort noe galt. Så jeg bestemte meg å gå dit for å høre hva det dreide seg om. Og når jeg kom dit så var det et møte vi hadde med dem, svarte på det jeg ble spurt om, og de undersøkte saken, men de fant ingenting. ...Jeg visste ikke så mye om barnevernet, men jeg hadde hørt dårlige rykter om dem. Men det er bare rykter, jeg har aldri sett det. Selv om man har hørt dårlige rykter om noen så må man bli kjent med dem selv.Jeg tenker man kan bli påvirket av negative ting. Når jeg hører andre fortelle om noe som for min del ikke var sånn, da sier jeg at det var ikke sånn for meg. Men når jeg forteller det får jeg dårlig respons. (Afia)

I min fortolkning av det Afia forteller forstår jeg at frykt for henne innebærer det å bli fratatt barna sine. Selv om Afia var preget av denne frykten, var hun også i stand til å holde en reflektert holdning til ryktene. Til tross for at hun var redd, så var hun også sikker og trygg på seg selv i morsrollen. Selvtilliten hun uttrykker i forhold til morsrollen sin, ser ut til å ha dominert over ryktene hun har hørt om barneverntjenesten. Det kan tenkes at tryggheten i morsrollen har bidratt til at hun har kunnet ha en reflektert holdning, og at dette har spart henne for uheldige reaksjoner i møte med barneverntjenesten. I likhet med Afia, uttrykte også en av fedrene en redsel for å bli fratatt barna, han forteller:

At det er noen som skal ta barna ifra deg, det er et sånt bilde man tegner seg av barnevernet. Jeg tror det har mye med media å gjøre som alt annet. Hvis noen gjør noe bra titusen ganger så hører du om den ene gangen hvor noe ble håndtert feil. Og veldig ofte kan man si at det er menneskelig feil, men det spiller ingen rolle når det påvirker andres liv. Så det er nok mye media og historier man har hørt opp gjennom.... For meg var barnevernet noe negativt, uten at jeg hadde hatt noe relasjon til dem eller noe grunnlag for å danne meg det bildet. Så har det vært noe som har vært makt, det er folk som blander seg i privatliv, uten å kanskje vite nok. Det siste jeg har tenkt er at de skal være barnas interessenter, noe som da gjenspeiler seg i hva de heter. Jeg hadde ikke det bildet, for meg var det noe utelukkende ikke positivt. (Omid)

Ut ifra det Omid forteller kan det tenkes at ryktene om barneverntjenesten har hatt en dominerende virkning på hans bilde av instansen, særlig da det har påvirket hans syn uten at han har vært i kontakt med dem. I likhet med Afia, knytter også Omid frykten om å bli fratatt barna til nettverk og media, det samme hevder Berg et al. (2017, s. 70). Frykten for å bli

fratatt barna assosierer han med den makten barneverntjenesten har til å blande seg inn i andres liv. I lys av Jareg (2006, s. 78) kan det tenkes at Omid har kjent på en avmaktsfølelse over at det er utenfor hans kontroll om barna forblir hos han eller ikke. Her blir det tydelig at barneverntjenesten besitter en symbolmakt som kan få minoritetsforeldre til å føle seg avmektige (Magelssen, 2008, s. 69-70). Til tross for disse antagelsene betegner denne faren instansen for barnas interesser, etter å ha vært i kontakt med dem. Opplevelsene hans ser ut til å ha vært positive i den grad at de har motbevist det ryktene hevder. En av mødrene uttrykte noe liknende som Omid, hun forteller:

Alle har sånne problemer med at barnevernet er dårlig sted, de tenker de pleier å ta barna og de har ikke hjerte. ...Jeg hadde hørt at Norge er populært og streng blant andre land for barneoppdragelse, så jeg var veldig redd og deprimeret. Jeg tenkte jeg må ta livet mitt. Fordi jeg er enebarn og barna mine er de eneste barnebarna til moren min. Jeg vet at moren min dør før meg hvis barnevernet tar barna mine. Hun liker barnebarna bedre enn meg, vi har så nært forhold og vi tar godt vare på barna. Men barnevernet er jo egentlig child protection, det er bra sted egentlig. Men jeg vet ikke hvorfor alle har fått en dårlig ide om dem. Alle har problemer og ingen er perfekte. Problemet er at hvis noen truer om at de skal ta deres barn, da hater de dette navnet barnevern. (Sohaila)

Frykten for barneverntjenesten og for å bli fratatt barna har vært en stor påkjenning for denne morens psykiske helse. I likhet med Omid kan dette ha bidratt til en følelse av avmakt og dette kan ha medført depresjon. Dette kan ut ifra Jareg (2006, s. 78) forstås som at mangel på makt over viktige forhold i livet kan medføre avmaktsfølelse. Slik som Omid, ser også denne moren ut til å ha fått et mer positivt bilde av barneverntjenesten, da hun nå forstår hva navnet til instansen innebærer. Det positivt endrede inntrykket av barneverntjenesten som både Sohaila og Omid uttrykker, kan forstås som en prosess fra å føle avmakt til å følele makt. Med utgangspunkt i Slettebø (2007, s. 92-93) kan det tenkes at økt kunnskap om barneverntjenesten har bidratt til dette. I likhet med Omid knytter også Yuan sin frykt til barneverntjenesten til makt, han forteller:

...I hjemlandet mitt opplever vi at samfunnets politikk eier ting, de som jobber offentlig bestemmer så mye i mitt land. Og her i Norge er det ikke slik, for her er det støtteapparat. Og det støtteapparatet blir et makt produkt mot familien. Og derfor føler

jeg at når apparatet kommer inn, er det for å ta barna fra oss. Jeg visste om barnevernet, men jeg likte ikke dem. Ifølge min oppvekst er barnevernet for å danne en usikkerhet mellom parter. Og de bruker regler og lover og tar ikke hensyn til relasjoner. ...Jeg opplever at de på den ene siden støtter og hjelper til. På den andre delen er det lettere å ødelegge mer hvis man ikke er positiv mot dem. (Yuan)

Denne faren uttrykker også en avmaktsfølelse når han sier at barneverntjenesten har makt til å ødelegge familier, dersom foreldre ikke er positive til dem. Han sammenlikner barneverntjenesten med det korrupte politiske maktsystemet i sitt hjemland. Det er i tråd med Berg et al., (2017, s. 68) som hevder at slike sammenlikninger er med på å bidra til frykt for den norske barneverntjenesten. I lys av Aamodt (2014, s. 59) kan dette gjenspeile asymmetriske maktrelasjoner mellom barneverntjenesten og foreldre. Slik jeg forstår det opplever Yuan at barneverntjenesten er de maktfulle og at de kan bruke sin makt for å få familier og foreldre til å bli slik instansen forventer. Farens forståelse om at barneverntjenesten bruker sin makt på en urettferdig måte, kan innebære en opplevelse av krenkelse og en følelse av diskriminering. Ifølge Honneth (2003, s. 92 og 94) påvirker dette identitet og integriteten til denne faren negativt. Etter å ha vært i kontakt med barneverntjenesten virker det som at Yuan ikke i like stor grad som Omid og Sohaila har endret bilde av instansen.

Det kan tenkes at ryktet om at barneverntjenesten tar barn reproduseres for hver gang de gjenfortelles, og at en persons negative opplevelser med instansen kan bli en fasit for andre. Disse ryktene kan føre til at foreldre føler de mister kontroll over egne barn og at de blir maktesløse. Ut ifra bidragene kan det tenkes at rykter om barneverntjeneste er med på å farge minoritetsforeldres antagelser og forståelser om dem. På grunn av dette kan det tenkes at det ikke blir rom for opplevelser som motbeviser slike rykter, slik som i Afia sitt tilfelle. Selv om mange minoritetsforeldre er preget av frykt i møtet med barneverntjenesten, vedvarer ikke dette hos alle foreldre etter kontakten med instansen. Tvert imot viser resultatene at flere av deltagerne sitter igjen med en større forståelse for arbeidet deres og for barneverntjenestens hensikt om å ha en hjelpende funksjon. Foreldrene virker reflekterte etter egne opplevelser med barneverntjenesten og dette ser ut til å ha medført en positiv endring i bildet de har dannet seg om instansen i ettertid. De gode opplevelsene ser ut til å veie opp for frykten foreldrene hadde for instansen før kontakten med dem. Funnene som presenteres ovenfor er i tråd med det Marthinsen et al. (2013, s. 6) fant i sin studie, om at en større andel foreldre med

erfaring fra barneverntjenesten sitter igjen med en positiv vurdering av instansen, sammenliknet med de som kun støtter seg til rykter om barnevernet.

Med utgangspunkt i resultatene blir det viktig at profesjonelle har bevissthet og forståelse rundt dette med frykt og rykter hos minoritetsgrupper. En åpen og utforskende holdning rettet mot dette i møte med foreldre, kan muligens bidra til at mødre og fedre får en mer avslappet holdning til profesjonelle i barneverntjenesten. Skare (1996, s.138) hevder at en spørrende holdning er viktig, da det viser ovenfor minoritetsforeldre at de profesjonelle er medmennesker som er genuine og nysgjerrige etter å bli kjent med dem. Derfor bør profesjonelle ifølge Quershi (2009, s. 214) etterstrebe god kommunikasjon med minoritetsforeldre, for å redusere frykt, skape trygghet og tillit. Via dette kan minoritetsforeldre ha lettere for å gi slipp på de dårlige ryktene via egne gode erfaringer.

Tillit

Ifølge Berg et al. (2017, s. 72) er frykt et hinder for at tillit til barnevernet kan bygges. Min antagelse har vært at foreldrenes tillit til barneverntjenesten avhenger av deres opplevelser med dem. På bakgrunn av dette ble deltagerne spurt om de har tillit til barnevernet etter kontakten med dem, spørsmålet ble stilt med tanke på barnevernet generelt. Noen av deltagerne knyttet tilliten til barneverntjenesten, mens andre til OFOT. En av mødrene svarer følgende på spørsmålet:

Jeg har bare tillit til OFOT, de er helt perfekte. Før tenkte jeg at barnevernet var strenge, men nå vet jeg at de vil analysere, ha møter, høre fra alle og konkludere etterpå. Før tenkte jeg at barnevernet ville ta barna, nå vet jeg at barnevernet kan hjelpe også. Barnevernets ansiktsuttrykk og kroppsspråk, det var helt annerledes. Jeg kan se forskjell mellom barnevernet og OFOT. Stort sett på den non-verbale kommunikasjonen. (Sohaila)

Denne moren forteller at hun opplever å ha blitt behandlet ulikt hos barnevernstjenesten og OFOT. Hun uttrykker større forståelse for arbeidet til barneverntjenesten, men hvorvidt hun har tillit til dem kommer ikke tydelig frem. Hun uttrykker derimot eksplisitt at hun har tillit til OFOT. Det at Sohaila ikke gir inntrykk av å ha tillitt til barneverntjenesten, kan være grunnet kommunikasjonsmåten deres. I tråd med Quershi (2009, s. 214) virker det som hun ikke har opplevd deres kommunikasjon som positivt og derfor kan det tenkes at hun heller ikke uttrykker tillit ovenfor dem. Med utgangspunkt i Honneth (2003, s. 18) og Aamodt (2014,

s.77-78) kan mangel på tillit til barneverntjenesten ha sammenheng med mangel på anerkjennelse. Sohaila gir inntrykk for at OFOT i sitt arbeid med moren hadde en positiv fremtoning preget av anerkjennelse. Derfor kan det tenkes at hun sitter igjen med en følelse av tillit og av at de har vært perfekte ovenfor henne. I motsetning til Sohaila avgrensner ikke Afia tilliten til kun barneverntjenesten eller OFOT, hun forteller:

Jeg tenker, jo jeg har tillit til barnevernet, også i forhold til min opplevelse. Jeg kan ikke si noe annet, jeg føler jeg kan ikke si noe annet fordi jeg er fornøyd, og det har hjulpet meg mye, det var jo bra for meg. Men selvfølgelig man vet jo aldri, men jeg har tillit ja.Jeg tenker når man opplever gode ting med barnevernet så får man tillit, men når man opplever en dårlig situasjon med dem og ting ikke går som forventet, så mister man tillit. Det er det det går på egentlig. (Afia)

Det virker til at Afia uttrykker tillit til barnevernet generelt og avgrensner ikke dette til kun OFOT slik som Sohaila gjorde. Hun begrunner tilliten i de gode opplevelsene med barneverntjenesten og den positive effekten av hjelpen deres. I lys av Lewis og Weigert (1985, s. 969-972) kan det tenkes at de ansatte har overbevist moren om at hun kan stole deres rolle som trygge hjelpere. Det virker som Afia er av den oppfatning at tilliten hun har i dag kan endre seg ettersom opplevelsene med barneverntjenesten kan endre seg. Dermed kan det tenkes at tilliten hun har i dag ikke er uforanderlig og stabil. Under intervjuet fortalte hun om en bekjent som hadde fått negative utfall, og at dette har medført til at vedkommende ikke har tillit til barnevernet og frykter de. Det kan tenkes at hendelsen gir henne grunn til å virke nølende når det kommer til å stole på at barnevernet alltid har en hjelpende hensikt for barnet. I motsetning til Sohaila og Afia svarer ikke Omid direkte på om han har tillit eller ikke når han forteller:

Jeg tror når du frykter noe så er det ugler i mosen og du skjuler noe. For eksempel har man helst ikke lyst å ha noe med brannfolk å gjøre med mindre det er brann, men man frykter dem ikke. Men om du er redd brannfolk så ringer du dem kanskje ikke ved brann, du hadde prøvd å slukke brannen selv. Sånn blir det med barnevernet også, fordi man danner seg et negativt bilde blir det vanskelig å se på dem som hjelp, man vil helst ikke ha noe med dem å gjøre.Jeg frykter en brøkdell eller en promille av det jeg fryktet før. (Omid)

Denne faren velger å ikke uttale seg om tillit, men han uttrykker imidlertid at han frykter barneverntjenesten i mindre grad enn tidligere. I følge Berg et al. (2017, s. 72) hindrer frykt tilstedeværelse av tillit og motsatt, det kan derfor tenkes at Omid derfor ikke direkte uttrykker tillit i det han forteller. Men det er mulig at han til en viss grad har tillit til barneverntjenesten, ettersom han forteller at frykten er betydelig redusert. På lik linje med Omid, uttrykker heller ikke Yuan direkte om han har tillit til barneverntjenesten eller ikke, når han forteller følgende:

Nei, jeg var veldig negativ til barnevernet tidligere. Jeg tenkte de kommer bare for å støtte kona og beskytte ungene og ikke høre på folk. Og at de ødelegger mer. Og når de kommer så tar de ikke hensyn til hvorfor vi er i et forhold, det punktet der jobber de ikke med. De tenker at vi ikke klarer å ha et forhold på grunn av argumenter. De tenker bare at man har gjort noe galt.Men nå er jeg mer positiv, barnevernet er bra fordi de er ikke der for å ta ungen, men for å bygge og vise hvilke rettigheter ungen min har. (Yuan)

I dette bidraget illustrer Yuan at han nå har et endret bilde av at barneverntjenesten og vet at de kan ha en hjelpende funksjon for familier. Selv om Yuan ikke uttrykker tillit direkte, kan det på bakgrunn av at han nå har et mer positivt bilde, likevel tenkes at han har tillit til arbeidet deres. Med utgangspunkt i Lewis & Weigert (1985, s. 970) er det særlig det kognitive aspektet ved tillit som ser ut til å være viktig for Yuan. I tråd med Berg et al. (2017, s. 72) kan Yuans manglende uttrykk for tillit begrunnes i hans negative antagelser om at barnevernet kun fokuserer på det man gjør galt. Det er mulig at dette forsterker frykten mot dem og bidrar til at det blir vanskelig å utvikle tillit.

Resultatene viser at fedrene i motsetning til mødrene, ikke uttrykker tillit direkte. Sohaila knytter sin tillit til OFOT, mens Afia knytter den til barneverntjenesten. Det kan tenkes at mødrene og fedrene har ulike måter å uttrykke tillit på. Fedrene i denne studien virker å være varsommere med å uttrykke tillit eksplisitt, likevel så tyder bidragene deres på at begge har troen på barnevernet som et hjelpeapparat. Det virker som alle deltagerne i mer eller mindre grad nå har en mindre frykt for barnevernet. Det kan forstås i lys av de gode opplevelsene alle har hatt.

Tema 3: Foreldreengasjement påvirker utfallet av foreldreveiledning

Ærlig og åpen innstilling og erkjennelse av behovet for hjelp

I møtet mellom veiledere og minoritetsforeldre er det ikke kun de profesjonelle som har et ansvar for hvordan relasjonen utarter seg og hvordan utfallet blir. Foreldre har også et ansvar (Norsk Innvandrforum, 2013, s.15). I en studie av Slettebø (2007, s. 108) betraktet foreldrene han intervjuet seg som ansvarlige. De mente de måtte være innstilt på å samarbeide med barnevernet for å endre sin situasjon. På bakgrunn av dette ble deltagerne i denne studien spurt om hva de mener kan være faktorer som har hatt betydning for deres positive utfall. En mor svarte følgende:

Jeg synes man har ansvar som foreldre, å være åpen. Jeg har blitt veldig åpen, men jeg var ikke sånn, jeg var veldig lukket. Men etter at jeg har fått hjelp så har jeg blitt en annen. ..Jeg tenker alle gjør feil, alle driter seg ut. Men når man lærer av feilene og retter opp feilene, viser man at man er villig til å ikke gjøre det samme igjen. ...Jeg tenker det spiller ingen rolle om man er norsk eller ikke, når man trenger hjelp så trenger man hjelp. ...Jeg jobber og jeg går til alle aktiviteter, for det er jo jeg som går til alle aktiviteter, ikke pappa til barna. Men jeg er jo menneske, jeg blir jo sliten, jeg blir utslitt. Og hvis jeg nekter å få hjelp eller rope etter hjelp, også får de en bekymringsmelding, så kunne de tenke hva som helst. Jeg må være villig til å få hjelp og være såpass ærlig og fortelle hvorfor det går skjevt for meg som mor. (Afia)

Slik jeg forstår Afia handler hennes positive utfall en del om at hun innså at hun hadde behov for hjelp og at hun ikke klarte å løse sine problemer alene. Hun har hatt et ønske om å bedre sin situasjon og tatt ansvar for dette til tross for en hektisk hverdag. For henne er ikke det å motta hjelp tabubelagt, og dette motsier det som kommer frem i Haugen, Paulsen og Caspersen (2018, s. 11) sin studie. Derimot virker det som at Afia er preget av en oppfatning om at det å motta hjelp som foreldre er normalt, og at alle foreldre kan ha nytte av å få hjelp fra barnevernet. En slik normalisering er basert på en forståelse om at hun ikke er et avvik fra normalen. I likhet med Afia normaliserer også Omid foreldres behov for hjelp i foreldrerollen, han forteller:

...Jo mer åpen og ærlig jeg er, jo mer riktig hjelp får jeg og. Det er viktig å si at det å være far er vanskelig i seg selv, det er et spørsmål du skal finne svar på og en utfordring du skal løse. For det er ingen som er den perfekte pappaen, så alle trenger den hjelpen. Det kan hende mange tenker at om de forteller om noe som er vanskelig

så blir det plutselig en ny sak.Jeg skjønnte at hver gang jeg fortalte at jeg synes noe var vanskelig, så fikk jeg bekrefta at sånn har mange det, men jeg tar tak i det. Jo mindre jeg tenkte over det jeg sa, og bare sa det, jo mer tips og råd fikk jeg.Langt fler får hjelp i barnevernet enn at de mister barna sine. Men hvis foreldre ikke går til dem så får de ikke hjulpet sine barn og seg selv, og det gjør bare vondt verre. (Omid)

Denne faren er av den oppfatning at det å erkjenne behovet for hjelp i foreldrerollen kan bidra til at man får riktig hjelp til riktig tid. I likhet med Afia innebærer ikke mottagelsen av hjelp heller en følelse av tabu. Tilbudet COS-P bidratt til at har fått den hjelpen han trengte, det kan tenkes at det er på bakgrunn av den nyttige hjelpen at han mener andre fedre også kan dra nytte av slik foreldreveiledning. En av mødrene understreker foreldres innstilling som betydningsfullt for utfallet av foreldreveiledning, hun forteller:

Det er foreldre som er hovedtingen, det er de som skal løse problemene sine. Barnevernet og OFOT er bare ledd i problemløsningen. Hvis ikke foreldrene fungerer her så vil ingenting fungere. De må åpne seg for å akseptere alt. Istedenfor å tenke at de vet alt og at de ikke liker hjelpere, bør de ombestemme seg. Og tenke hvordan de kan hjelpe med med det og det. En dårlig innstilling vil ikke hjelpe dem.Det er mange innvandrerforeldre som er strenge og gir ikke respekt til barnevernet.Man bør ha en åpen innstilling og være mottakelig. (Sohaila)

Jeg forstår det slik at Sohaila mener at hennes åpne og mottakelige innstilling har vært noe av det som har bidratt til det gode utfallet i hennes sak. En positiv innstilling til hjelpeapparatet kan ifølge denne moren bidra til at man kan få hjelp med det man strever med som foresatt. Jeg tolker Sohaila sitt bidrag som et uttrykk for at hun mener foreldre er hovedpunktet i bedringen av sin foreldrerolle. Det kan tenkes hun anbefaler at foreldre møter barnevernet med en mottakelig holdning for at de lettere kan tilby riktig hjelp til foreldre. Ved å motta hjelp kan det tenkes at foreldre gir inntrykk av at de ønsker å være problemløsere av sine foreldreutfordringer. I likhet med Afia og Omid avviser også denne moren at mottagelse av hjelp er tabubelagt. Denne oppfatningen deles også av Yuan, han forteller:

Det har stor betydning hvilken innstilling man går til barnevernet med. Jeg er åpen fordi jeg er glad i ungen min.Jeg tror det er lettere for støtteapparatet å komme inn og hjelpe.Det er noe med innstillingen man har, at man er positiv i saken sin, og at

man har troen på at apparatet er der for å hjelpe, og at man er åpen for å ta imot hjelpen. (Yuan)

Hans innstilling kan ha gitt barnevernet et inntrykk av at han ønsker å forbedre seg som far. I likhet med det som fremkommer i Slettebø (2007, s. 108), viser også bidraget til denne faren, at hans åpne og samarbeidsvillige innstilling har bidratt til at barnevernet lettere har kunnet hjelpe han. I motsetning til dette kan det tenkes at en negativ holdning kan ha gjort det vanskeligere for profesjonelle å hjelpe, dette er i tråd med det Aamodt (2014, s. 62) hevder.

Alle de fire deltagerne har uttrykt at nøkkelfaktorer som ærlighet og åpen innstilling og erkjennelse av behovet for hjelp har bidratt til deres positive utfall av foreldreveiledning. Disse faktorene ble også nevnt på spørsmål om hvilke råd deltagerne ville gitt til andre minoritetsforeldre. Begge mødrene uttrykte tydelig at foreldre har et ansvar for å bedre sin situasjon, fedrene tydeliggjorde ikke dette i like stor grad. Likevel kan en ut ifra deres bidrag tenke seg til at de også er av den oppfatning. I lys av et empowerment perspektiv kan foreldrenes erkjennelse av ansvar, forstås som et uttrykk for at de har forstått at de har makt til å forandre og påvirke sin situasjon, dette er i tråd med Slettebø (2002, s. 60).

Med utgangspunkt i Eide og Eide (2004, s. 134) kan det tenkes at foreldres ansvar ikke innebærer å forvente at alt arbeid skal falle på de profesjonelle og at de skal ordne problemene til foreldrene. De profesjonelle kan betraktes som et hjelpemiddel i denne prosessen, derfor mener jeg på lik linje med deltagerne, at minoritetsforeldre bør betrakte seg selv og sine handlinger som avgjørende i bedringen og endringen av egen situasjon. I lys av Fauske og Quershi (2010, s. 273) kan det tenkes at foreldrenes erkjennelse av behovet for hjelp og deres erkjennelse av ansvar har bidratt til et bedre samarbeid mellom dem og barnevernet.

Ingen av deltagerne gav inntrykk av at mottagelse av barnevernets hjelp er tabubelagt, og dette motsier det som kommer frem i Haugen, Paulsen og Caspersen (2018, s. 11) om at minoriteter kan oppleve det som negativt å motta hjelp. Tvert imot virker det som at alle foreldrene i denne studien mente at de å være villig til å motta hjelp er bra og viktig. Dette kan ha sammenheng med deres positive opplevelser, og det er mulig at de hadde uttrykt det motsatte ved negative utfall. I intervjuene rådet deltagerne andre minoritetsforeldre å følge disse nøkkelfaktorene, slik at de også kan få heldige utfall. Funnene viser at en positiv innstilling hos foreldre medfører at de lettere kan motta riktig hjelp fra profesjonelle, og dra

større nytte av hjelpen de tilbyr. Samtidig kan det tenkes at en slik innstilling bidrar til at veilederens relasjonsbygging og arbeid med minoritetsforeldre blir mindre utfordrende.

Foreldreveiledning gir bedre foreldrepraksis

Norge var et av de første landene som fikk en barnelovgivning og det er fremdeles land i verden som ikke har en tjeneste som barnevernet. Derfor er det flere innvandrere som ikke er vant til å motta hjelp fra et offentlig hjelpeapparat (Skare, 1996, s. 22 og 59). Foreldrestilen og oppdragelsesstilen til minoritetsforeldre kan slik Jørgensen og van der Weele (2009, s. 61) og Skytte (2001, s. 48-50) hevder, være preget av et kollektivistisk perspektiv, som kan kollidere med barnevernets individualistiske syn. Berg et al. (2017, s. 95-96) fant i sin studie ut at barnevernet kan gi foreldre signaler om at deres foreldre- og oppdragelsesstil ikke strekker til. Foreldrene de intervjuet uttrykte at de ikke kjenner til en annen måte å være foreldre på, men at de foreldrerettede tiltakene har gitt dem den hjelpen de har trengt. På bakgrunn av dette fikk deltagerne spørsmål om hvordan foreldreveiledning har hjulpet dem, en av fedrene svarer følgende:

Hjelpen har endret meg som person og som pappa.Det handler om meg og ikke om barnet. Det er sjeldent barnet. Barnet gjør ikke feil eller ting med vilje. Meg og min bagasje har utrolig mye å si for min oppførsel og hvordan jeg reagerer og agerer.Jeg hadde lyst til å tenke sånn før, men jeg hadde ikke noen systemer eller rutiner å verifisere det med egentlig. ...Det har ingenting med om du er dårlig eller god far, det har å gjøre med å forstå barn, hvorfor de er som de er og hvorfor du er som du er.COS-P verktøyene de har gitt meg, hjelper meg uavhengig av hvilke av mine barn det gjelder. ...Vi brukte dobbelt så lang tid på COS-P enn planlagt, vi så flere av episodene flere ganger før vi skjønnte det og tok det innover oss. Følte aldri hastverk for å bli ferdig, det var det viktigste.Det er trist at man må gjennom en ganske påkjenning med barnevernet før man mottar denne hjelpen. (Omid)

Det at COS-P har hjulpet denne faren til å forstå barna sine og seg selv bedre ser ut til å ha hatt en positiv effekt på hans farsrolle, dette likner funnene i studien til Neander og Mothander (2015, s. 27 og 54-55). Den positive effekten innebærer en endring som har bidratt til at han er en bedre far for sine barn i dag og at han nå han forstår sine reaksjoner i møte med utfordringer i farsrollen. I likhet med Omid, uttrykker en av mødrene som også gjennomgikk COS-P kurset, en likende effekt av foreldreveiledningen. Hun forteller:

Å forstå barnas følelser var en stor utfordring før COS-P, for eksempel når barna var aggressive og sinte, visste vi ikke hvordan vi forstå deres følelser. ...Men nå tenker jeg på hvorfor er han sint og hva som gjør han sint. Jeg pleier å oppdage det istedenfor å kjeft tilbake og si: jeg lager mat nå, hvorfor maser du på meg?. Jeg prøver å tenke på forskjellige måter nå. COS-P har lært meg alt om barns følelser når foreldre gjør sånn og sånn, hvordan et barn søker oppmerksomhet, hvordan de uttrykker seg og hvordan foreldre kan forstå de. (Sohaila)

På lik linje med Omid føler denne moren at COS-P gitt henne en større forståelsesramme rundt barns atferd. Samtidig synes det som at kurset også har lært henne å kjenne hvor hennes frustrasjon i møte med barna stammer fra. Tilegnelsen av barnekunnskap ser ut til å ha bidratt til at Sohaila sammenliknet med tidligere, imøtekommer barna på deres følelser og behov. Og at hun i større grad gir dem den utviklingsstøtten din trenger underveis i oppveksten.

En av fedrene, Yuan, mottok i motsetning til de to foreldrene ovenfor en generell foreldreveiledning, men uttrykker en liknende effekt som dem når han forteller:

Jeg hadde mye forventninger til meg, som gjorde at ungen ikke skjønnte noe. Og jeg hadde mer forventning til han enn han trenger å få, derfor var det lettere for meg å bli sint unødvendig. Så da var det bedre å la være lærte jeg, og ikke forvente at han kan det, og følge han istedenfor. Så fikk jeg artikler å lese om hvordan pappa kan gjøre skade på barna sine, selv om man ikke mener det. ...De kommer og bygger mer kunnskap hos meg, og det har blitt et nytt forhold mellom meg og ungen min. (Yuan)

I likhet med Omid og Sohaila, kommer det også frem i Yuan sitt bidrag at foreldreveiledning har hatt en positiv effekt på han som far og på relasjonen mellom han og hans sønn. Mangel på kunnskap om hvordan foreldre kan påvirke barn, bidro til at han ikke forstå barnets reaksjon når han ble sint. Men en tilegnelse av slik kunnskap ser ut til å ha endret på dette. En av mødrene som også mottok generell foreldreveiledning uttrykker seg på en annerledes måte når hun forteller:

Jeg fikk aldri ros av pappaen til barna, så jeg tenkte når man er sammen med noen da må man bare få kjeft. Jeg ville helst høre negative ting om meg enn å få ros. Med OFOT snakket vi mye om ros, ros til barna, siden jeg ikke fikk ros så ga jeg veldig lite

ros til barna også. ...Jeg har satt to barn til verden her, det er ikke deres feil, jeg har valgt det. Jeg må tenke først de også meg, alltid prioritere barna og når jeg har mulighet kan jeg prioritere meg selv. (Afia)

Afia gir uttrykk for at hun ikke har vært en slik mor hun har ønsket fordi hun har vært så preget av den negative relasjonen til sin eksmann. Det at hun ikke har vært i stand til å gi ros til sine barn, kan forstås som et uttrykk for at føler at hun ikke har strukket til som mor. Mangelen på kunnskap og stabilitet i relasjonen med eksmannen begrenset henne i å få til dette. Det kan tenkes at hun i kontakten med OFOT har fått ros og anerkjennelse, og at dette har lært henne hvordan hun kan vise det samme til sine barn.

Felles for alle deltagerne er at de sitter igjen med gode erfaringer fra foreldreveiledning, enten det er COS-P eller generell foreldreveiledning. Sohaila og Omid som har mottatt COS-P uttrykker mer detaljert hvordan veiledningen har hatt innvirkning på dem som foreldre, sammenliknet med Afia og Yuan som har mottatt generell foreldreveiledning.

Effekten foreldrene har hatt av COS-P ser ut til å likne på funn som fremkommer i studien til Neander og Mothander (2015, s. 25-31). Flere av foreldrene har i intervjuene nevnt at de synes hjelpetiltak som COS-P burde vært et tilbud for alle foreldre uavhengig om de har en sak hos barnevernet. Ansatte i studien til Neander og Mothander, 2015, s. 49) har uttrykt det samme. Med utgangspunkt i bidragene ovenfor kan det sies at foreldreveiledning har hatt en positiv effekt på deltagernes foreldrerolle og foreldrepraksis, i den forstand at deres praksis er bedret. Samtidig har det bidratt til en positiv endring i relasjonen mellom foreldre og barn og mellom mødre og fedre. Det kan tenkes at dette ikke hadde vært mulig uten foreldrenes åpne og ærlige innstilling. Den forbedrede foreldrepraksisen ser ut til å være påvirket av den individualistiske forståelsen rundt barneoppdragelse og foreldrepraksis som Skytte (2001, s. 50) omtaler. I tilfeller der barnevernet korrigerer minoritetsforeldres foreldrepraksis og barneoppdragelse, kan foreldrene oppleve dette som ubehagelig og kontrollerende. Ved å heller inngå et samarbeid med foreldrene, kan det gi dem en opplevelse av at de fremdeles har ansvar, og da kan muligens ubehaget reduseres. Ifølge Skare (1996, s. 171) bør profesjonelle i møte med minoritetsforeldre jobbe for å positivt påvirke foreldrenes selvfølelse og bidra til mestringsfølelse i foreldrerollen. Ifølge Skytte (2001, s. 132) bør profesjonelle også jobbe for styrke foreldrenes autoritet, selvtillit og selvstendighet. For å få til dette er profesjonelle avhengig av at foreldre betegner seg som den viktigste brikken i endringen av sin situasjon,

slik som deltagerne i denne studien har uttrykt. Bidragene deres tyder på at veilederne har fått til mye av det Skare (1996, s. 171) og Skytte (2001, s. 132) anbefaler.

Tema 4: Deltagernes forslag til å bedre samarbeid mellom minoritetsforeldre og barnevernet

I intervjuene fikk deltagerne spørsmål om hvordan barnevernet på en bedre måte kan hjelpe minoritetsforeldre. Flere av deltagerne har på bakgrunn av dette delt sine tanker om hvordan de mener barnevernet kan forbedre instansen slik at flere minoritetsforeldre i større grad kan dra nytte av hjelpeapparatet. Noen av forslagene deres er samlet under dette kapitlet, de betraktes som en del av resultatene i denne oppgaven da de adresserer funn som kan være nyttig for bedring av samarbeidet mellom barnevern og minoritetsforeldre.

Kulturkompetente veiledere i barnevernet

Berg et al. (2017, s. 18) hevder at et for stort på kultur fokus kan hindre at man kan forstå annerledes og finne andre løsninger. Flere av deltagerne anbefaler profesjonelle i barnevernet å ikke ha et for stort fokus på foreldres etnisitet, i bidraget til en av fedrene kommer dette tydelig frem. Han uttrykker følgende:

Treff foreldre på deres hjemmebane. Vær nysgjerrig på den andre, ikke bare vær nysgjerrig på saken, men også på personen som sitter på andre siden av bordet. Ikke sant, folk fra sammen land som meg er veldig forskjellige. Hvis du sitter med noen som har dannet seg et bilde av hvordan folk med samme etnisitet som meg er, da er man plutselig bare det, en minoritet. Og da blir de nysgjerrig på saken. Har du ikke blitt kjent med meg, så kan du ikke forvente å få så mye ærlige tilbakemeldinger fra meg. Så det å investere og faktisk bli kjent med de menneskene på andre siden av bordet, det er kjempe viktig. (Omid)

Det denne faren deler kan forstås på ulike måter, en måte å forstå det på er at hans oppfatning er at et for stort fokus på kultur og etnisitet kan føre til at profesjonelles nysgjerrighet ovenfor foreldre overskygges. Det betyr ikke nødvendigvis at etnisitet skal ignoreres, men ettersom ens etnisitet ikke definerer en som individ, bør fokuset til profesjonelle heller være på å investere i å bli kjent med hvem de ulike foreldrene er. I lys av Magelssen (2008, s. 15-18) kan det tenkes at det blir lettere for minoritetsforeldre å nærme seg barnevernet, når de møtes av kultursensitive profesjonelle. Profesjonelle bør ikke bruke kultur som en makt til å definere

individer, men heller som et hjelpemiddel som kan benyttes i forsøket om å forstå minoritetsforeldre på en bedre måte. Ved hjelp av en kultursensitiv holdning kan profesjonelle ikke bare ha øye for ulikhetene, men også likhetene i ulikhetene slik Magelssen (2008, s.15-18) hevder. Det kan tenkes at dette i møtet mellom minoritetsforeldre innebærer at man gjennom likhetene kan skape et fellesskap, som kan føre partene nærmer hverandre. Det virker til at Omid etterspør mer nysgjerrighet hos profesjonelle, dette kan knyttes til det Magelssen (2008, s. 20-21) kaller kulturel relativisme. Jeg forstår det slik at denne faren etterspør at profesjonelle oppriktig skal forsøke å forstå minoritetsforeldre ut ifra foreldrenes forståelse og virkelighetsoppfatning. Det kan virke som at Omid har opplevd at profesjonelle til tider kan ha vært preget av kulturalisering, der de har forstått han kun gjennom hans kultur og oversett andre faktorer (Rugkåsa et al., 2017, s.106). Ved at profesjonelle ikke lar seg bli preget av stereotypier og kategoriseringer, kan de unngå å bli begrenset i å bli kjent med foreldrene på grunn av dette (Eriksen og Sørheim, 2006, s. 57; Kaya, 2010, s. 27; Skytte, 2001, s. 56).

Større medvirkning

Flere deltagere uttrykker også et ønske om større medvirkning, og en av fedrene beskriver godt hva han legger i dette, han forteller:

De sa til meg at det er veldig mange foreldre med minoritetsbakgrunn som er negative til disse samtale hos OFOT og barnevernet. Og at dette er noe de bare må gjennom. Også spurte jeg dem om de hadde spurt foreldrene hvordan de vil ha samtale. For jeg sa til dem at såne samtaler kan bli litt skummelt og mye for meg. Ansatte kan bare spørre om jeg synes om settingen de gjør noe på? De kan spørre om det er greit eller om jeg synes vi skal være hjemme hos meg? Jeg mener man trenger ikke å ha svar på alt før man utøver det. Noen ganger tror jeg at ansatte i barnevernet tenker at så lenge jeg ikke spør så gjør jeg ikke en feil, enn å faktisk spørre. Veldig ofte er svaret veldig positivt. (Omid)

Denne faren gir inntrykk av at han føler ansatte i barnevernet generelt var opptatt av gjennomføringen av samtale, istedenfor å fokusere på hvordan han kunne tenke seg å ha disse samtale. I lys av Slettebø og Seim (2007, s. 21-22 og 45) kan Omid sitt bidrag om forstås som et uttrykk for et ønske om å være en aktør, med innflytelse over utførelsen av måten profesjonelle arbeider på i hans sak. Dette er i tråd med funnene fra en kvalitativ studie

i Australia hvor Losoncz (2016, s. 426) fant at medvirkning var nødvendig å få til et partnerskap mellom hjelpeinstansene på den ene siden og familiene og lokalsamfunnene på den andre. Innflytelsen kan innebære at Omid får uttrykt sin mening om hvordan han synes det er best at samtaler gjennomføres. Jeg forstår det slik at Omid ønsker at veiledere skal gi rom for denne medvirkningen, uten at han selv må adressere det. Det kan tenkes at det for han blir viktig at profesjonelle etterspør hans meninger om hvordan han ønsker å gjennomføre samtaler.

Ingebretsen og Nergård (2007, s. 189) understreker at brukermedvirkning er sentralt i arbeid med foreldre. I situasjoner der minoritetsforeldre ikke føler det er nok rom for medvirkning, mener Berg et al. (2017, s. 11) at det er de profesjonelle som svikter. Dette kan forstås både i et makt- og kulturperspektiv. Foreldrene vet at barnevernet har makt og vil sannsynligvis bli preget av dette. Det er mulig at det i flere ikke-vestlige land er vanligere med mer respekt ovenfor autoritære personer, og det kan tenkes at brukermedvirkning kan virke fremmed for noen minoritetsforeldre. Derfor kan det også være mulig at flere minoritetsforeldre ikke kjenner til brukermedvirkning og vet heller ikke hvordan de skal benytte seg av det. I tilfeller minoritetsforeldre er bevisste på slik medvirkning, kan det tenkes at de hadde følt større medvirkning, inkludering og makt dersom profesjonelle oftere hadde etterspurt deres tilbakemeldinger. En følelse av å ikke ha medvirkning i relasjon med profesjonelle kan føre til at foreldre oppfatter at ansatte har en negativ innstilling til dem. Og dette kan bidra til at foreldre ikke ønsker å samarbeide (Eide og Eide, 2004, s. 160). Dersom barnevernet jobber for å skape større rom for klientenes medvirkning, kan det i følge Slettebø og Seim (2007, s. 45) bidra til et bedre samarbeid og partnerskap mellom profesjonelle og minoritetsforeldre. Ifølge Berg et al. (2017, s. 11) er det de profesjonelle sitt ansvar å bidra til at foreldrene benytter seg av sin brukermedvirkning. Profesjonelle pliktes i lys av yrkesetiske retningslinjer å sikre størst mulig rom for medvirkning (Stang og Sveaass, 2016, s. 23 og 26). Kulturkunnskap er viktig for å gjøre dette på en måte som er kulturelt akseptabelt.

Kommunikasjon

Kommunikasjon med instanser som barnevernet er ikke alltid en lett oppgave for foreldre. Flere av deltakerne sa at det til tider var utfordrende å forstå det som blir sagt i samtaler, og at dette var grunnet mangel på norskkunnskap eller ansattes bruk av avanserte fagbegreper. I bidraget til en av fedrene kommer dette tydelig frem, når han forteller følgende:

Kommunikasjonen var bra, men om den skulle vært bedre så skulle de ha droppa alle de fagbegrepene. Hadde de gjort det litt mer tilpasset for mannen i gata, da hadde jeg tatt mer eierskap til det. ...Jeg har en kone som er vernepleier og hun har masse utdannelse om disse temaene. Men jeg er helt blank på alle de forkortelsene og navnene ansatte brukte, så det er ikke så enkelt for en normal person å forstå alle disse tingene, hva de er og hvor de tilhører. OFOT var en av de begrepene, jeg tenkte er det en underavdeling eller en rett? Jeg spurte, men hva om jeg ikke hadde spurt? Ingen spurte meg om jeg visste hva forskjellen på barnevernet og OFOT er. (Omid)

Det Omid deler kan forstås som ansattes mangel på bevissthet rundt bruken av fagbegreper. Det kan tenkes at de profesjonelle tar for gitt hvor avanserte forkortelser og fagbegreper kan virke for minoritetsforeldre. Ettersom språket skal være et middel som fører folk nærmere, slik Skytte (2001, s. 110) hevder, er min tolkning at fagspråket som ble brukt av profesjonelle førte til at Omid følte seg utenfor da han ikke hang med i betydningen og meningen av de brukte begrepene. Dette bryter med en av de viktige kommunikasjonsferdighetene som Eide og Eide (2004, s. 23) nevner, nemlig det å kommunisere på slik måte at den andre forstår. Ut ifra dette kan det tenkes at mangelen på forståelig kommunikasjon, kan by på kommunikasjonsproblemer i møtet mellom minoritetsforeldre og profesjonelle.

Fra et kultursensitivt synspunkt synes det som at de profesjonelle ikke evnet å tilpasse all kommunikasjon slik at den ble mer forståelig for denne faren. Det er ikke alle minoritetsforeldre som innehar de ressursene som er nyttige i den norske konteksten, for å kunne samhandle og argumentere i kommunikasjonen med profesjonelle. Ifølge Quershi (2009, s. 212-213) er det ressurssterke personer som kan tale sin sak med de profesjonelle, det kan tenkes at Omid faller under denne gruppen. I likhet med Quershi forstår jeg dette som at foreldre blir utsatt for makt fra profesjonelle, da de profesjonelle med sitt fagspråk informerer minoritetsforeldre, uten å forhøre seg om de forstår det som formidles. Ved at alt forklares og defineres for foreldre kan profesjonelle etter min mening stå i fare for å diskriminere minoritetsforeldre ved å være for sensitiv. For eksempel for en far eller mor som selv jobber innenfor helse og sosial tjenesten, kan forklaringen av fagbegreper bli for mye da vedkommende allerede har kjennskap til disse. Det kan tenkes at dette kan gi foreldre en mindreverdigfølelse. Derfor tenkes det at det blir viktig med en sensitiv balanse der profesjonelle bruker skjønn og behandler minoritetsforeldre som ulike individer. Ettersom det er foreldrene som skal dra nytte av samtalene som tilbys, blir det viktig at profesjonelle

etterspør tilbakemeldinger fra minoritetsforeldre underveis i samtaler. Det er en måte å forsikre seg om at de forstår det som blir sagt, og videre at de drar nytte av innholdet i samtalene med veiledere.

Gjennom Omid sitt bidrag fremkommer to viktige funn. For det første blir det altså viktig at profesjonelle tar individuelle hensyn i møte med ulike minoritetsforeldre. For det andre blir det viktig at minoritetsforeldre også tillater seg selv å spørre etter forklaringer og avklaringer dersom noe er vanskelig å forstå. Ved å gjøre dette kan innholdet og kommunikasjonen i hjelper-klient-rollen bli bedre.

Informere om barnevern som et hjelpeorgan med et familiefokus

Tidligere i oppgaven kom dem frem at minoritetsforeldre kan være preget av rykter og medias dårlig vinkling av barnevernet, og at dette kan dominere bildet de danner seg av instansen. Deltagerne har uttrykt et ønske om at dette omdømmet til barnevernet skal endres positivt, de har foreslått at dette kan oppnås gjennom det å informere om at barnevernet er et hjelpeorgan. En av fedrene uttrykker seg slik:

....Å informere om hva barnevernet kan tilby av hjelp. Jeg tror hvis de hadde tatt COS-P, tatt noen av scenarioene, satt det på en vegg i barnehagen, så ville 90% av foreldrene kjenne seg igjen. Og en dag tar de telefonen og spør om hjelp, da får man hjelp fra barnevernet. Og med flere som proaktivt får hjelp fra barnevernet gjør det at foreldre tar med seg mye av dette som utgangspunkt. ...Når du har barn som begynner på skolen, du får så mye crappy informasjon, det er ingen som åpner opp for at familievernkontoret er der hvis du til tider opplever det vanskelig å være mamma eller pappa. (Omid)

Omid sitt bidrag kan forstås som et uttrykk for at han mener barnevernet kan informere minoritetsforeldre ved å fortelle hvordan de kan hjelpe. Min tolkning er at Omid mener COS-P kurset tar opp flere utfordringer som foreldre generelt strever med, og at barnevernet bør reklamere for den nytten foreldre kan ha av et slikt kurs. En annen far deler følgende forslag:

Akkurat sånn som man blir lært til norsk, synes jeg at innvandrere må lære om barnevernet. Barnevernet må komme seg inn i innvandrersamfunnet. Når innvandrere forstår apparatet bekymrer de seg ikke for apparatet. Barnevernet bør ta kontakt med skoler og organisasjoner som jobber for foresatte, slik at informasjon om barnevernet blir mer tilgjengelig for oss.Også viktig å informere om barnevern på forskjellig

språk, det hadde vært det beste. (Yuan)

Yuan understreker viktigheten av at barnevernet i større grad skal komme i kontakt med minoritetsmiljøer, skoler og foreldreorganisasjoner. Mulig at barnevernet på den måten lettere kan nå ut med informasjon til minoritetsforeldre. Han understreker også at det er viktig at informasjonsgivingen skjer på ulike språk, slik at flere foreldre kan forstå det som formidles om instansen. I andre forslag til hvordan foreldre kan informeres, deler Sohaila at ”barnevernet kan ha gratis workshops i skolen for foreldre, de kan snakke med lærere og barnehager”. Det kan være et bra tilbud da foreldre kan tilegne seg mer kunnskap om barnevernet og om barneoppdragelse. Afia, foreslår at barnevernet bør ”informere om at de har et familiefokus og ikke bare et barnefokus, og vise at de prøver å finne ut hvilke problemer familien har, før de går til siste konklusjon og tar andres barn. De glemmer foreldrene litt”. Det virker til at Afia ønsker at barnevernet skal understreke og tydeliggjøre for minoritetsforeldre at de ikke har som mål å ta deres barn, men heller at målet deres er å hjelpe familien som helhet. I lys av (Skytte, 2001, s. 50) er det mulig å forstå dette som at det er ønskelig at barnevernet skal vise en mer kollektivistisk og familiefokusert for å trygge minoritetsforeldre.

I bidragene kommer det frem at deltagerne mener at formidlingen av informasjon bør skje gjennom instanser som skole, barnehage og foreldreorganisasjoner. Fylkesnes og Netland (2012, s. 228) fant i sin studie at tydelig og forståelig informasjon kan bidra til et godt samarbeid mellom foreldre og barnevernet. Ved at flere minoritetsforeldre tilegner seg kunnskap om barnevernet og blir vist at hjelpetiltak kan ha gode utfall, kan det tenkes at flere vil danne seg et mer positivt bilde som utgangspunkt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017, s. 18-19) anser også god informasjonsgiving til minoriteter som viktig, i deres handlingsplan for 2016-2021 er målet å videreutvikle kvalitet og åpenhet i barnevernets arbeid. Planen er å få til dette ved å utvikle nytt informasjonsmateriell om hvem barnevernet er, hva de gjør, hvilken hjelp de kan tilby og hvilke forventninger det er til foreldreskap i Norge. Handlingsplanen vektlegger samarbeid med ressurspersoner fra minoritetsmiljøene for å bedre kunne informere flere minoritetsforeldre. Jeg mener at det i tillegg til dette bør fokuseres på å informere om hvem barnevernets samarbeidspartnere er og forklare hvordan de samarbeider. På en slik måte kan det tenkes at foreldre får et mer helhetlig bilde av instansens arbeid. Samtidig mener jeg at barnevernet bør inkludere minoritetsforeldre i forsøket om å informere om gode utfall av barnevernets hjelpetiltak som for eksempel foreldreveiledning.

De kan dele sine gode opplevelser og gi råd til andre minoritetsforeldre basert på egne gode erfaringer. Ved å gjøre dette kan minoritetsforeldre oppleve at deres stemmer og engasjement har en påvirkningskraft i denne prosessen. Man kan bruke minoritetsforeldres egne stemmer for å få flere minoritetsforeldre til å tørre å ta kontakt og søke hjelp. Det kan tenkes at dette kan være med på å bidra til å øke empowerment hos foreldrene, da de får muligheten til å bidra til endringer i samfunnet. Payne (2014, s.299) mener at profesjonelle gjennom myndiggjøring av individer, bidrar til sosiale fremskritt og endringer i samfunnet. Ved at profesjonelle inkluderer minoritetsforeldre slik, kan det bidra til at relasjonen mellom barnevernet og minoriteter kan utvikles til det bedre, og videre bidra til å ufarliggjøre barnevernet i minoritetsforeldres øyne.

5. Generell diskusjon

Refleksjoner rundt kvalitetssikring

Min forforståelse, mine erfaringer og mitt vesen hatt innvirkning på studiet. Dersom en annen forsker hadde utført samme studie er det sannsynlig at både intervjuene og tolkningene ville vært annerledes. Ifølge Johannessen et al., (2010, s. 229) er pålitelighet av liten nytte i kvalitativ forskning, blant annet fordi ingen forskere kan tolke på samme måte som en annen forsker, og derfor er sjansen stor for variasjoner i resultater. Det kan tenkes at studiens utførelse og det grundige fortolkningsarbeidet av datamaterialet som har vært mulig gjennom IPA, kan bidra til en større pålitelighet. I fremstillingen av deltagerne har jeg vært bevisst på å forholde meg til etiske prinsipper, både for å behandle deltakerne bra og for å heve kvaliteten og troverdigheten av studiet. Jeg har valgt å stole på at deltagerne har vært ærlige om sine opplevelser, men jeg er bevisst på at deres bidrag kan ha vært preget av hvordan de har ønsket å fremstille seg selv. Det er vanskelig å si noe om hvorvidt jeg har klart å tolke deres opplevelser riktig ettersom mine fortolkninger bare er en mulig måte å forstå deltagerne bidrag på. På en side ville det vært interessant å møte de samme deltagerne igjen og diskutert mine tolkninger selv om de er preget av faglige teorier.

Studiet har hatt til hensikt å undersøke innvandrerforeldres opplevelse av foreldreveiledning i barnevernet. Resultatene viser til at IPA metoden har muliggjort undersøkelsen av dette. Flere av studiets funn ser ut til å være i tråd med det andre forskere også har funnet og ut ifra dette kan det sies at prosjektet kan betraktes som gyldig til en viss grad.

Styrker og svakheter

En styrke ved denne oppgaven kan være at jeg klarte å komme i kontakt med ønsket målgruppe. Minoritetsforeldre er en sårbar gruppe i møte med barnevernet og temaet jeg skriver om kan være sensitivt for mange. Sjansen for at noen ønsker å dele sine erfaringer og opplevelser etter kontakten med barnevernet eller OFOT, kan tenkes å ikke være så stor da mange kan føle det kan true deres rykte og status. På grunn av det kan det tenkes at foreldre som har hatt negative eller mindre positive opplevelser og erfaringer ikke ønsker å dele av seg. Derimot kan det tenkes at foreldre som har hatt gode opplevelser og erfaringer kanskje har lettere for å dele av seg. Det er sjeldent at man kun har positive eller negative opplevelser i møte med barnevernet, det er som oftest en blanding av disse. Grunnet dette har det vært en utfordring å finne deltagere som representerer gode og dårlige opplevelser. I enkelte tilfeller ønsker mange foreldre kanskje å unngå å uttrykke seg om de mindre gode opplevelsene i frykt for hvilke konsekvenser dette kan ha for dem. Det kan sies at deltagergruppen i dette studiet hovedsakelig sitter igjen med gode opplevelser etter kontakten med barneverntjenesten og OFOT. På en side kan dette betraktes som en svakhet ved oppgaven, da det kan tenkes at en deltagergruppe med større variasjon i opplevelser hadde gitt mer nyanserte resultater. På en annen side kan det betraktes som en styrke, da deltagerens gode opplevelser kan være en indikasjon på mer troverdige resultater.

Det kan tenkes at fire deltagere er for lite til å gi meningsfulle og tilstrekkelige inntrykk og opplevelser. Imidlertid tyder resultatene på at det selv med fire deltakere var mulig å få et rikt materiale basert på ulike erfaringer og refleksjoner. Samtidig kan det også tenkes at et intervju per deltager kommer til kort, og at flere intervjuer kunne vært en fordel. Derimot hadde ikke nødvendigvis flere deltagere og intervjuer sikret høyere validitet. Fordelen med fire deltagere kan være at hvert bidrag kan komme tydeligere frem i rapporteringen av resultatene.

En kritisk holdning kan rettes til fremgangsmåten i rekrutteringsprosessen, for ettersom OFOT rekrutterte tidligere klienter kan det tenkes at de har valgt klienter de vet har hatt gode opplevelser. Som forsker har jeg ikke hatt direkte innvirkning på hvilke deltagere fra OFOT som ble spurt om deltagelse. Jeg har heller ikke hatt et krav ovenfor OFOT om deltagere med gode eller negative opplevelser skal rekrutteres. Det kan ha vært vanskelig for OFOT å vite konkret hvilke klienter som sitter igjen med hvilke opplevelser, men de kan ha hatt antagelser om dette. Det faktum at min deltagergruppe har uttrykt at de sitter igjen med positive opplevelser kan ha vært en grunn til at de har ønsket å stille opp til intervju.

Fremgangsmåten i rapportering av deltagerens bidrag anser jeg som en styrke i denne oppgaven. Størrelsen på deltagergruppen har muliggjort at jeg har kunnet gi rom for bidrag fra alle deltagerne. For å vise respekt ovenfor deltagerne, har jeg valgt å gjengi deres bidrag med ord og uttrykk de har brukt selv. En så ordrett fremstilling av det foreldrene har delt kan innebære en risiko for at de kan oppfatte dette som et ubehagelig. Jeg understreket derfor ovenfor deltagerne at de har mulighet til å tilbaketrekke informasjon dersom de skulle angre på noe de har delt.

Forskerens betydning

Kvale og Brinkmann (2009, s. 86-87) hevder at både forskere og deltagere påvirker hverandre i intervjuprosessen. Det som spiller en avgjørende rolle for kvaliteten på de etiske beslutningene som tas og på den informasjonen som utvinnes i intervjuene, er forskerens rolle og integritet (Kvale og Brinkmann, 2009, s.79-80 og 92). Faktorer som blant annet bakgrunn, for forståelse og kunnskap har betydning for forskerrollen og forskningen (Johannessen et al., 2010, s. 38 og 55). I tråd med Kvale og Brinkmann (2009, s. 254) har jeg forholdt meg kritisk til min forskerrolle og jeg har vært bevisst på at denne rollen har vært med på å påvirke prosjektets gyldighet.

Jeg har til en viss grad vært preget av de dårlige historiene om barnevernet på en side. Og den normative forståelse og den teoretiske kunnskapen om barnevern og familiearbeid på den andre siden. Disse kolliderer med hverandre og nysgjerrigheten rundt dette har vært en motivasjon i forskerrollen. Istedenfor å la dårlige rykter og teoretisk kunnskap dominere, har jeg forsøkt å bruke dette som et refleksivt verktøy for å sette ting i perspektiv. Min kulturelle bakgrunn og mine verdier har muliggjort at jeg har kunnet sette meg inn i de kulturelle utfordringene som deltagerne har stått ovenfor i møtet med barnevernet. På en side kan det tenkes at min bakgrunn kan ha vært en ulempe, da det kan ha preget min forskerrolle for mye. På en annen side kan tenkes at det har vært en fordel, da det kan ha bidratt til at deltagerne har fått tillit til meg og dermed hatt lettere for åpne seg og dele sine opplevelser. Flere av deltagerne henviste til min kultur da de uttrykte at jeg forstod det de delte.

I tillegg til det overnevnte ar jeg har reflektert over hvilke ulemper det kan ha hatt for min forskerrolle at jeg har avlagt praksis hos OFOT. Det hevdes av flere at forskerens kjennskap eller tilknytning til miljøet som det forskes på, kan påvirke forskerrollen og bidra til at fastlåste forestillinger (Fangen, 2011, s. 44; Johannessen et al., 2010, s.127). Thagaard (2018, s. 190) hevder at forskeren kan påvirkes av erfaringer fra miljøet i sin forståelse av det

deltagerne deler og det kan føre til at man i mindre grad oppdager forskjeller. I praksisperioden hadde jeg en hjelperrolle og i intervjuprosessen hadde jeg en forskerrolle. Jeg var bevisst på denne rolleforskjellen, derfor fokuserte jeg på å ha en åpen og undersøkende holdning i intervjuene og ikke en hjelpende holdning. Jeg presiserte ovenfor deltagerne at jeg ønsket å fremme deres stemmer, og tydeliggjorde at jeg i intervjuene representerer en forskerrolle. Dette var for å unngå at de skulle få andre forventninger til meg. Dette i tråd med de forskningsetiske retningslinjer, som innebærer at forskeren har et ansvar for å forhindre skade på deltagere (Johannessen et al., 2010, s. 92).

6. Oppsummering og konklusjon

Oppgavens resultater er presentert i totalt fire hovedtemaer og elleve undertemaer. I det første temaet fant jeg at deltagerne sitter igjen med gode opplevelser av foreldreveiledningen de mottok fra OFOT. De knytter opplevelsene hovedsakelig til veiledernes anerkjennende kommunikasjon og kultursensitive holdning. Hvorvidt veilederes etnisitet har betydning for foreldrenes innstilling i møte med barnevernet, ser ut til å variere fra individ til individ. Det kan oppleves som positivt for noen og negativt for andre. Veilederes etnisitet ser ikke ut til å være så viktig så lenge vedkommende er genuin og god. I tema to fant jeg at foreldrene tidligere forbundet barnevernet med frykten for å bli fratatt barna, og at frykten stammer fra rykter de har hørt fra nettverk og media. Etter kontakten med barneverntjenesten ser frykten ut til å være redusert og foreldrene ser ut til å ha en større forståelse for arbeidet deres. Hvorvidt foreldrene har tillit til instansen etter å ha vært i kontakt med dem varierer, en av mødrene uttrykte kun tillit til OFOT, mens en annen mor uttrykte tillit til barnevernet generelt. Ingen av fedrene uttrykte en direkte tillit til noen av tjenestene, men utsagnene deres kan tolkes som at de har tro på at barnevernet generelt er til å stole på og at foreldreveiledning er nyttig.

I det tredje temaet fant jeg ut at foreldrenes ærlige og åpne innstilling, samt deres erkjennelse av behovet for hjelp har bidratt til at de vurderte utfallene positivt etter kontakten med barnevernet. Foreldrene er av den oppfatning at minoritetsforeldre må betrakte seg selv som hovedansvarlige i bedringen av sin situasjon. COS-P og generell foreldreveiledning ser ut til å ha bidratt til økt barnekunnskap og forbedret foreldrepraksis. Foreldrene har fått en større verktøykasse som gjør at de i større grad vet hva de kan gjøre i utfordrende situasjoner med barna sine. Foreldrene som mottok COS-P uttrykker at de har lært noe om samspill og tilknytning, men dette blir ikke like tydelig i bidragene til foreldrene som kun mottok generell

foreldreveiledning. Deltagerne gir uttrykk for at møtet barnevernet har gått greit, men at de har opplevd ubehageligheter i møte med dem også.

I tema fire vises det til foreldrenes forslag til et bedre samarbeid mellom minoritetsforeldre og barnevernet. De ønsker kulturkompetente veiledere som skal investere i bli kjent med foreldrene uavhengig av kultur og etnisitet. De ønsker større rom for medvirkning. Og at veiledere skal bli flinkere til å etterspørre foreldrenes tanker og meninger rundt hvordan ting gjennomføres og hvilke beslutninger som tas i deres sak. Foreldrene ønsker at profesjonelle skal tilpasse kommunikasjon og ta individuelle hensyn i møte med minoritetsforeldre. En av deltagerne mente det er bedre å spørre om foreldrene forstår det som formidles, enn at de unngår å sjekke ut foreldrenes forståelse. Samt at foreldre også har et ansvar for å spørre profesjonelle dersom lurer på noe. Via dette kan det utvikles en bedre kvalitet på samarbeidet mellom minoritetsforeldre og profesjonelle. Foreldrene uttrykte også et ønske om at barnevernet skal informere minoritetsgrupper på forskjellige språk om at de er et hjelpeorgan med et familiefokus. De foreslo at barnevernet skal samarbeide med minoritetsmiljøer, skoler og barnehager. Gratis workshop på skoler ble også nevnt som forslag, det kan tenkes å være en bra måte å ufarliggjøre tema barnevern på og fange innvandrereforeldres oppmerksomhet på.

Resultatene viser at minoritetsforeldre kan oppleve at COS-P og generell foreldreveiledning kan ha en positiv effekt på minoritetsforeldres foreldrepraksis, og at deres møter med barnevernet også kan ha heldige utfall. Barnevernet bør jobbe for å fremheve slike positive utfall, så flere minoritetsforeldre blir bevisste på at instansen kan ha en hjelpende funksjon.

Det hadde vært interessant å undersøke nærmere hvilken effekt COS-P og generell foreldreveiledning har på minoritetsforeldre og om effekten kan variere med kjønn, alder, etnisitet og hvor lenge man har bodd i Norge. Det hadde også vært interessant å undersøke hvilken effekt andre foreldreveiledningsprogram kan ha for denne gruppen og sammenlikne effekten av de ulike programmene.

7. Referanseliste

- Aamodt, L. G. (2014). *Den gode relasjonen* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Aase, T. H. & Fossåskaret, E. (2014). *Skapte virkeligheter: Om produksjon og tolkning av kvalitative data* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Altschul, I. & Lee, S. J. (2011). Direct and Mediated Effects of Nativity and Other Indicators of Acculturation on Hispanic Mothers' Use of Physical Aggression. *Child Maltreatment*, 16(4), 262-274. <https://doi.org/10.1177%2F1077559511421523>
- Barlow, J., Smailagic, N., Bennett, C., Huband, N., Jones, H. & Coren, E. (2011). Individual and group based parenting programmes for improving psychosocial outcomes for teenage parents and their children. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2011(3), 1-64. Hentet fra https://warwick.ac.uk/fac/sci/med/about/centres/wifwu/research/sr/teenage_parents/teenage_parents.pdf
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Familien –ansvar, frihet og valgmuligheter* (Meld. St. 24 (2015-2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017). *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøet og barnevern 2016-2021*(02/2017). Hentet fra https://www.bufdir.no/global/Handlingsplan_for_a_bedre_tillit_mellom_barnevern_og_etniske_minoritetsmiljoer_2016_2021.pdf
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G.M. D., Garvik, M. & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter: Innvandreres møter med barnevernet* (NTNU Samfunnsforskning Rapport). Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2451545>
- Bowlby, J. (1997). *Attachment* (Attachment and Loss Vol. 1). London: Pimlico.

- Bredal, A. (2009). Barnevernet og minoritetsjenters opprør: Mellom det generelle og det spesielle. I K. Eide, N. A. Quershi, M. Rugkåsa og H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s. 38-58). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bråten, B. & Sønsterudbråten, S. (2016). *Foreldreveiledning-virker det?: En kunnskapsstatus* (Fafo-rapport 29/2016). Hentet fra <https://www.fafo.no/images/pub/2016/20591.pdf>
- Bø, B. P. (2010). Det flerkulturelle barnevernsarbeidet – utfordringer, erfaringer og kompetansebehov. I M. S. Kaya, A. Høgmo og H. Fauske (Red.), *Integrasjon og mangfold: Utfordringer for sosialarbeideren* (s. 206-232). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Eide, T. & Eide H. (2004). *Kommunikasjon i praksis: Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Eriksen, T. H. & Sørheim, T. A. (2006). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (4. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Fangen, K. (2011). Deltagende observasjon. I K. Fangen og A. –M. Sellerberg (Red.), *Mange ulike metoder* (s. 37-56). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Fauske, H. & Quershi, N. A. (2010). Empowerment og antiundertrykkende sosialt arbeid. I M. S. Kaya, A. Høgmo og H. Fauske (Red.), *Integrasjon og mangfold: Utfordringer for sosialarbeideren* (s. 263-285). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Fellesorganisasjonen. (2015). *Yrkesetisk grunnlagsdokument: for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Hentet fra <https://www.fo.no/yrkesetikk/yrkesetisk-grunnlagsdokument-article227-150.html>
- Finlay, L. (2011). *Phenomenology for Therapists: Researching the Lived World*. Chichester: Wiley. Hentet fra <https://ebookcentral.proquest.com>

- Forbruker- og administrasjonsdepartementet (1974). *Barnefamiliens levekår* (St. Meld. nr. 51 (1973-74)). Hentet fra <https://www.stortinget.no>
- Fylkesnes, M. K. (2018). *Frykt, forhandlinger og deltakelse: Ungdommer og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn i møte med den norske barneverntjenesten* (Doktoravhandling, Universitetet i Bergen). Hentet fra https://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/17871/Dr%20thesis_2018_Marte%20Knag%20Fylkesnes.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet: En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 80-96. Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb>
- Fylkesnes, M. K. & Netland, M. (2012). God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet: Saksbehandlers og foreldres erfaringer. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 89(4), 220-235. Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb>
- Giorgi, A. & Giorgi, B. (2003). Phenomenology. I J. A. Smith (Red.), *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods* (s. 25-50). London: Sage.
- Hart, S. & Schwartz, R. (2009). *Fra interaksjon til relasjon: Tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Haugen, G. M. D., Paulsen, V. & Caspersen, J. (2018). Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i minoritetsfamilier. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 95(1), 4-17. Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb>
- Honneth, A. (2003). *Behovet for anerkendelse: En tekstsamling* (M. C. Jacobsen, Overs.). København: Hans Reitzels forlag.
- Honneth, A. (2006). *Kamp om anerkendelse: Sociale konflikters moralske grammatik* (A. Jørgensen, Overs.). København: Hans Reitzels forlag.

- Højberg, H. (2014). Hermeneutik. I L. Fuglsang, P. B. Olsen og K. Rasborg (Red.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskabene: På tværs af fagkulturer og paradigmer* (3. utg., s. 289-324). Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Ingebretsen, R. & Nergård, T. B. (2007). *Eldre med innvandrerbakgrunn: Tilpasning av pleie- og omsorgstilbudet* (NOVA Rapport 13/2007). Hentet fra http://www.nova.no/asset/2693/1/2693_1.pdf
- Jareg, K. (2006). Vold fra flyktninger – forebygging i et makt-avmakts-perspektiv. I S. Dahl, N. Sveaass og S. Varvin (Red.), *Psykiatrisk og psykososialt arbeid med flyktninger: veileder* (s. 79-80). Hentet fra <https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/psykarbeidflyktningerveileder.pdf>
- Johannessen, A, Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johnsen, A. & Torsteinsson, V. W. (2012). *Lærebok i familieterapi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Jørgensen, H. & van der Weele, J. (2009). Vold i storfamiliekontekst - erfaringer fra Alternativ til Vold. I K. Eide, N. A. Quershi, M. Rugkåsa og H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s. 59-79). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kaya, M. S. (2010). Innledning. I M. S. Kaya, A. Høgmo og H. Fauske (Red.), *Integrasjon og mangfold: Utfordringer for sosialarbeideren* (s.13-49). Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg., T. M. Anderssen og J. Rygge Overs.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lewis, J. D. & Weigert, A. (1985). Trust as a Social Reality. *Social Forces*, 63(4), 967-985. <https://doi.org/10.2307/2578601>

- Lewig, K., Arney, F. & Salveron, M. (2010). Challenges to parenting in a new culture: Implications for child and family welfare. *Evaluation and Program Planning*, 33(3), 324-332. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2009.05.002>
- Losoncz, I. (2016). Building safety around children in families from refugee backgrounds: Ensuring children's safety requires working in partnership with families and communities. *Child Abuse & Neglect*, 2016 (51), 416-426. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.09.001>
- Magelssen, R. (2008). *Kultursensitivitet: Om å finne likhetene i forskjellene* (2. utg.). Oslo: Akribe.
- Marthinsen, E., Clifford, G., Fauske, H., Lichtwarck, W. & Kojan, B. H. (2013). Nytt innblikk i norsk barnevern – hva forteller dataene fra Det nye barnevernet?. I E. Marthinsen og W. Lichtwarck (Red.), *Det nye barnevernet: Fase I – en antologi* (s.36-69). Oslo: Universitetsforlaget.
- Menneskerettsloven. (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (LOV-1999-05-21-30). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>
- Miller, K. E. (2004). Beyond the Frontstage: Trust, Access, and the Relational Context in Research With Refugee Communities. *American Journal of Community Psychology*, 33(3/4), 217-227. Hentet fra <https://search-proquest-com.ezproxy.hioa.no/docview/205353894/fulltextPDF/9FC81F403FF94EFFPQ/1?accountid=26439>
- Morse, J. M. (1991). Subjects, Respondents, Informants, and Participants? *Qualitative Health Research*, 1(4), 403-406. <https://doi.org/10.1177%2F104973239100100401>

- Moshuus, G. H. & Eide, K. (2016). The Indirect Approach: How to Discover Context When Studying Marginal Youth. *International Journal of Qualitative Methods*, 15(1), 1-10. <https://doi.org/10.1177%2F1609406916656193>
- Neander, K. & Mothander, P. R. (2015). *Trygghetscirckeln för ett reflekterande föräldraskap: COS-P i Sverige – kunskapsspridning och prövning av ett psykoeducativt föräldraprogram*. Hentet fra <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:877444/FULLTEXT01.pdf>
- Neander, K. & Mothander, P. R. (2017). Trygghetscirckeln som stöd till späd- och småbarnsfamiljer: användbarhet och effekter. *Socialmedicinsk Tidskrift*, 94(4), 426-436. Henter fra <http://www.socialmedicinsktidskrift.se>
- Norsk Innvandrersforum. (2013). *Flerkulturelt barnevern?: Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter*. Hentet fra <http://norskinnvandrersforum.no/wp-content/uploads/2014/05/Rapport-Norsk-Innvandrersforum-20131.pdf>
- Paulsen, V., Thorshaug, K. & Berg, B. (2014). *Møtet mellom innvandrere og barnevernet: Kunnskapsstatus*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2365796/Kunnskapsstatus%2bbarnevern%2bog%2binnvandring.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
- Payne, M. (2014). *Modern social work theory* (4. utg.). Basingstoke: Palgrave macmillan.
- Quershi, N. A. (2009). Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse. I K. Eide, N. A. Quershi, M. Rugkåsa og H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer: Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s.206-230). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Rendtorff, J. D. (2014). Fænomenologien og dens betydning. I L. Fuglsang, P. B. Olsen og K. Rasborg (Red.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskabene: På tværs af fagkulturer og paradigmer* (3. utg., s. 259-288). Frederiksberg: Samfundslitteratur.

- Rugkåsa, M., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015). Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. Tidsskriftet *Norges Barnevern*, 92(2), 98-106.
Hentet fra <https://www.idunn.no/tnb>
- Rugkåsa M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Skare, S. (1996). *Flerkulturelt barnevernsarbeid: En innføring* (2. utg.). Oslo: Kommuneforlaget.
- Skytte, M. (2001). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (B. Spillum, Overs.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Skårdalsmo Bjørge, E. M. & Jensen, T. K. (2015). Unaccompanied refugee minors' early life narratives of physical abuse from caregivers and teachers in their home countries. *Child Abuse & Neglect*, 2015(48), 148-159.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.08.003>
- Slettebø, T. & Seim, S. (2007). Brukermedvirkning i barnevernet. I S. Seim og T. Slettebø (Red.), *Brukermedvirkning i barnevernet* (s. 21-45). Oslo: Universitetsforlaget.
- Slettebø, T. (2002). Empowerment som tilnærming i sosialt arbeid. I H. Conradi og J. Vindegg (Red.), *Profesjon og fag – sosionomkompetanse i utvikling* (s. 59-70). Volda: Seksjonsrådet for sosionomer i Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere.
- Slettebø, T. (2007). Foreldres opplevelse av medvirkning i barnevernet. I S. Seim og T. Slettebø (Red.), *Brukermedvirkning i barnevernet* (s. 89-111). Oslo: Universitetsforlaget.
- Smith, J. A. & Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. I J. A. Smith (Red.), *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods* (s.51-80). London: Sage.

Stang, E. G. & Sveaass, N. (2016). *Hva skal vi med menneskerettigheter?: Betydningen av menneskerettigheter i helse- og sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Stolz, H. E., Sizemore, K. M., Shideler, M. J. LaGraff, M.R., & Moran, H. B. (2017). Parenting Together: Evaluation of a Parenting Program for Never-Married Parents. *Journal of Divorce & Remarriage*, 58(5), 358-370.
<https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1322855>

Svenaesus, F. (2005). *Sykdommens mening: og møtet med det syke mennesket* (L. Nilsen, Overs.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap, og praksis: Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Oslo: Gyldendal akademisk.

UNESCO. (1995). *International Year of the Family: Final Report and Calendar of Events*. Hentet fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0009/000999/099959eb.pdf>

van Mourik, K., Crone, M. R., de Wolff, M. S. & Reis, R. (2017). Parent Training Programs for Ethnic Minorities: a Meta-analysis of Adaptations and Effect. *Prevention Science*, 18(1), 95-105. <https://doi.org/10.1007/s11121-016-0733-5>

Ylvisaker, S., Rugkåsa, M. & Eide, K. (2015). Silenced stories of social work with minority ethnic families in Norway. *Critical and Radical Social Work*, 3(2), 221-236.
<https://doi.org/10.1332/204986015X14331614908951>

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til foresatte

1) Hvem er jeg?

Jeg heter Ashti Ghadani og studerer master i familiebehandling ved Høyskolen i Oslo og Akershus. Det betyr at jeg ikke kommer fra barnevernet og at jeg ikke jobber i barnevernet. Jeg er student og skriver masteroppgave om innvandrereforeldre sin opplevelse av hjelpen de har mottatt fra barnevernet.

2) Hvorfor ønsker jeg å skrive om dette temaet?

- For å fremme innvandrereforeldres sine erfaringer og opplevelser av hjelpen som er mottatt og av møtet med de profesjonelle.
- Tanken er at denne informasjonen kan føre til et bedre samarbeid mellom ansatte og innvandrereforeldre.

3) Hva betyr det å delta i prosjektet?

Når du deltar betyr det at du:

- Møter opp til intervju der du svarer på spørsmål som stilles. Det er laget ved en oversikt over spørsmålene som du kan lese før du bestemmer deg for å delta.
- Intervjuet skal foregå mellom meg og deg og det vil bli tatt lydopptak mens vi snakker. Grunnen til at det blir tatt opptak er fordi det blir lettere for meg som forsker å gjengi hva dere har delt på en riktig måte. Intervjuet kan vare i ca. 1-1,5 time. Etter intervjuet vil jeg skrive ned det som er på opptaket og slette opptaket. Informasjonen du deler kan brukes i masteroppgaven uten å avsløre hvem du er.
- Informasjon om deg vil holdes hemmelig, det betyr at ingen skal kunne gjenkjenne deg ut ifra dine svar. Ditt ekte navn skal ikke brukes i oppgaven, det vil bli brukt dekknavn. Direkte landopprinnelse og alder vil også anonymiseres.
- Som innvandrereforelder er dette en fin mulighet til å kunne informere
 - om din opplevelse av barnevernet.
 - hva du synes var bra og mindre bra med måten barnevernet har jobbet på i din sak.
 - dine ønsker og forslag til endringer rundt dette.

4) Dine rettigheter som deltager:

- Du bestemmer selv om du vil delta.
- Du har rett til å trekke deg fra deltagelsen når som helst, uten å gi en begrunnelse.
- Du har rett på å få lese masteroppgaven når den er ferdig.
- Du har lov til å kontakte meg dersom du har spørsmål om prosjektet eller deltagelse.
-

5) Hvordan melder du deg opp til å delta i prosjektet?

Hvis du ønsker å delta kan du kontakte meg på e-post s301572@stud.hioa.no.

Vedlegg 2: Samtykkeerklæring

1. Jeg ønsker å delta i prosjektet” *Hvordan kan minoritetsforeldre oppleve foreldreveiledning og møtet med profesjonelle i barnevernet?*
2. Jeg har mottatt et informasjonsskriv, lest og forstått den, samt hatt mulighet til å stille spørsmål om det jeg lurer på.
3. Jeg forstår at deltagelse er frivillig og at det innebærer å bli intervjuet. Det vil bli tatt lydopptak under intervjuet, lydopptaket slettes når forskningsprosjektet avsluttes. All informasjon og data som samles i intervjuet vil bli behandlet på en slik måte at du som deltaker ikke kan gjenkjennes i dette prosjektet.
4. Jeg har fått informasjon om at jeg har mulighet til å trekke meg fra prosjektet dersom jeg ikke ønsker å delta.
6. Jeg har blitt informert om at informasjonen fra intervjuene kan brukes i masteroppgaven. Jeg har også blitt informert om at jeg får tilgang til å lese oppgaven når den er ferdig.

.....
Deltakers underskrift , sted og dato

.....
Prosjektansvarlig underskrift , sted og dato

Ashti Ghadani

Masterstudent i familiebehandling ved Høyskolen i Oslo og Akershus

E-post: s301572@stud.hioa.no

Ragnhild Dybdahl

Veileder ved Høyskolen i Oslo og Akershus

E-post: ragnhild.dybdahl@hioa.no

Vedlegg 3: Intervjuguide

Forskningsspørsmål:

1. Hvordan opplever minoritetsforeldre foreldreveiledningen de har mottatt?
2. Hvordan opplever minoritetsforeldre å bli møtt av profesjonelle i barnevernet?
3. Hvordan mener minoritetsforeldre at barnevernets samarbeid kan forbedres?
4. Hvilken forskjell har kontakten med barnevernet hatt på foreldrenes holdning til barnevernet?

Oppfølgingsspørsmål:

- 1a. Hvordan foreldreveiledning mottok du gjennom barnevernet?
- 1b. Hvilken opplevelse har du av foreldreveiledningen du mottok?
- 1c. Hvilken effekt har foreldreveiledningen hatt på deg som forelder?
- 1d. Hva er det du mener var bra og utfordrende med foreldreveiledningen?

- 2a. Hvordan opplevde du å bli møtt av ansatte i barnevernet?
- 2b. Hvordan opplevde du veilederne som gav deg foreldreveiledning?
- 2c. Hvilke forskjeller bemerket du deg i måten ansatte i barneverntjenesten og OFOT jobber på?
- 2d. Hva er det du har opplevd som bra og mindre bra i møte med profesjonelle i barnevernstjenesten og på OFOT?
- 2e. Hvordan opplevde du kommunikasjonen med de ansatte?
- 2f. Hvilken betydning har det for deg om veileder hadde hatt annen eller samme innvandrerbakgrunn som deg?

- 3a. Hvilke forslag har du til hvordan ansatte i barnevernet på en bedre måte kan hjelpe og imøtekomme minoritetsforeldre?
- 3b. Hva skulle vært bedre for at du skulle hatt en bedre opplevelse enn det du har hatt? Hvilke forslag til forbedringer har du?
- 3c. Hvilke råd ønsker du å gi andre minoritetsforeldre som kommer i kontakt med barnevernet?

- 4a. Hvordan ville du sammenliknet det du visste om barnevernet tidligere og det du vet om dem i dag?
- 4b. Hvordan har kontakten med barnevernet påvirket hvordan du tenker om dem i dag?
- 4c. Hvilken forskjell har kontakten med barnevernet hatt på frykten og tilliten du potensielt har hatt ovenfor barnevernet?
- 4d. Har du tillit til barnevernet og frykter du dem i dag?

Vedlegg 4: Godkjenning av NSD

Ragnhild Dybdahl
Pilestredet 35
0130 OSLO

Vår dato: 20.12.2017

Vår ref: 57228 / 4 / EPA

Deres dato:

Deres ref:

Tilrådning fra NSD Personvernombudet for forskning § 7-27

Personvernombudet for forskning viser til meldeskjema mottatt 15.11.2017 for prosjektet:

<i>57228</i>	<i>Hvordan opplever minoritetsforeldre møtet med veiledere i barnevernet?</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Ragnhild Dybdahl</i>
<i>Student</i>	<i>Ashti Ghadani</i>

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon finner vi at prosjektet er unntatt konsesjonsplikt og at personopplysningene som blir samlet inn i dette prosjektet er regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. På den neste siden er vår vurdering av prosjektopplegget slik det er meldt til oss. Du kan nå gå i gang med å behandle personopplysninger.

Vilkår for vår anbefaling

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon
- vår prosjektvurdering, se side 2
- eventuell korrespondanse med oss

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Ved prosjektslutt 30.06.2018 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av personopplysninger.

Se våre nettsider eller ta kontakt dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Vedlegg 5: Bekreftelse på utsettelse av prosjektet

Hei,

Vi viser til epost under.

Personvernombudet har nå registrert 15.11.2018 som ny dato for prosjektslutt og at deltakerne har fått informasjon om ny dato.

Ved ny prosjektslutt vil personvernombudet rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen,

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS | NSD – Norwegian Centre for Research Data

Harald Hårfagres gate 29, NO-5007 Bergen

Tlf: (+47) 55 58 21 17

postmottak@nsd.no www.nsd.no